

הצה נרפינן בימים' כל היגע בחלמוזו בנות הכנס' ברית כרוחהע
שלא ישכח במהרה :

חסד דיני הריאת התורה אחל דיני רוכן וכתנים

הצו כהן שהמיר דחו וחזר בחשובה פסק ספר הזוהר שאינו יכול לעלות
לך כן והביא ראיה מפ"ק בחרא למנחות (דף ק) כהנים ששמשו בבית
חוטיו לא ישמשו בבית המקדש . והרי הן ככעלי מימים . וואוכלים בקדשים . ומאמ
הראיה עלמה מתיר רש"י לכהן שחזר בחשובה לעלות לדוכן . אמנם מהר"ם ז"ל
אומ' שאין אומרי' לו לעלות לדוכן . ואם עלה אין למחות בידו . ואלביא דכולי
עלמא מות' לקרותו ראשון לספר תורה . ויכולין להעלות את בנו לדוכן . ולקרותו
ראשון לספר תורה אפילו אם לא חזר אביו בחשובה :

הצו כהר"ם ז"ל אומר אם כהן מחפול לפני התיבה ביום טוב . אם יש שאר
כהנים בעיר לעלות לדוכן אין לו לעלות . ומביא ראיה מפרק אין
עוטיין (דף לז) : ואם אין שם כהן אלא החזן . יעקור רגליו מעט בעבודה
ויחפול עד ולך נאה להודות . ואז ילך לפני התיבה במקום שהכהנים עומדים .
ויברך ברכת כהנים . ויעמוד אחר ויקרא לו . ולריך המק"ל שיכוין לבו
אל התפילה משעה שהחיל החזן תפילת שמונה עשרה ובענין אחר אינו
יכול לקרות לו :

הצח ואינו אומר פסוקי דומרה כגון יברכה ה' מלין ושאר פסוקים בשעה
שהכהנים מצרכין ברכת כהנים כדאיתא בכופה (ף לעגף מ)
וזי יש עבד שמצרכין אוחו ואינו שומע ובשעה שהכהנים עולים ואמר אנדונו
ואלדי אבותינו ברכינו בברכ' בלחשה ואומר כהנים בקול רם ועם קדושך בלחשה
אם שנים הם קורין אותם כהנים ואם אין שם אלא אחד אין קורין אותו אלא הוא
כהפך מעלמו ונהגו העולם לומר בקול רם :

הצט ואינו אומר אחר ברכת כהנים ושמו את שמי על בני ישראל מפני
שאפילו ברכת כהנים לא היה לנו לומר מן הדין שבימיהן היו
עולין לדוכן בכל יום וכנגד זה אנו אומרים ברכת כהנים .

ר וסדר לקרא לוי במקום שאין כהן כי אם דוקא ראשון במקום כהן כי
יש שני פירושים על אותו ענין אם אין שם כהן נהפדה חבילה
פירוש אחד שיכול לקרותו בכל מקום שירצה שאינה חובה לקרותו דוקא שני כי
אפילו שלישי או שביעי יכול לקרותו ופי' שני שאינו יכול לקרותו כלל ועשוי אין
אנו יכולין להכריע אבל לכל הפירושים יכול לקרותו ראשון אם ירצה ורי"בא
מביא ראיה שיש לקרותו במקום כהן מדקאמר רבי יהושע בן לוי מימי לא
ברכתני לפני כהן ולא בירך ישראל לפני :

רא ואומר שאין להשלים מגין עם קטן אפי' אם חופס חומש בחיקו ומה
שנהגו העולם להשלים מגין עם הקטן וחומש בידו הראייה שלהם
ששהיו מעבדים השנים היו מביאין שם ספרי תורה לכל מקום אין זה ראיה
כי לשם לא היו מלמדפן לשום השלמה :

השבי"ן

הג"ה

ואם לאמרינן בירוש'מי קטן וספר תורה עושין אותן כניף זהו אכתובתא לאותן
התופסים חומש ציד הקטן ומיהו אין הגירסא כך אלא הכי גרינין קטן לכפר
סורה עושין אותו כניף פירוש לקריאת התורה דקיימא לן לאין קורין בתורה
פתוח מעשרה ועל זה אמרו דקטן עושין אותו כניף להשלים העשרה לקריאת
התורה ומיהו אין משם ראייה לעשות הקטן כניף לחפילה ולברכת המזון דשאני
קריאת התורה דאפילו קטן עולה למנין שבעה עד כאן לשון ההוכחות בברכות

הג"ה

ומיהו נראה למהר"ף ז"ל דיש משם ראייה לעשות קטן כניף להשלים לחפילה
ולברכת המזון כמו לקריאת התורה כיון דלענין עשרה שום קריאת התורה לחפיל'
אם כן לענין כניף דקטן נמי לא שאל ומה שהביא ראייה מירושלמי דקאמר ר'
יוכי זמנין הוה קאמינא קמי אבא חלפתא וקמי חביבי רבי יוסי בר זבנא ולא
זמנין על עד שהבאתי שחי שערות ההם היינו נענין שלשה אבל לענין י' אפילו
קטן נמי וכן משמע ברב אלפס שמחלק בין שלשה לעשרה לעשות כניף ועוד
אשכחן במקום אחר לענין ירק שיש חילוק בין שלשה לעשרה ומיהו לכתחילה
אין נעשות כן כי אם בשעת הדחה שאין מניין ככל העיר עכ"ל :

חסל דיני רובן אחר דיני תפלה

רב ומורה לילך בבכין ארוך לבית הכנסת לפי שהחפילה מארכת ומיו
וזה מקצר ימיו וכן מוחה לילך עם כיבו לבית הכנסת כדאיתא
בברכות פרק הרוואה (דף סב) לא יכנס אדם להר הבית באפונדתו כונו :

הג"ה

מיהו אין לחוש כי אם בגלוי :

רג ואסור לאדם לאכול או לשחות בבקר קודם שיחלל כדאיתא פרק
קמא דברכות (דף י') כי אוחי השלכת אחרי גיור אחרי שנהגאה
זה היאך יקבל עליו עול מלכות שמים ומכאן פסק רבינו אבי"ה שמוח' לשחות
מים בבוקר קודם כי כאן אין שייך לומר אחר שנהגאה וכו' כי מאי באוה שייך
במים ודוקא בחול מותר אבל בשבת ויום טוב שצריך לכוף על שולחנו קודם
אכילה אסור לשחות :

הג"ה

מיהו נראה דאפילו מים אסור לשחות לכיון דממלא נפשו ממה שהוא צריך אחר
שנהגאה קרינן ביה עכ"ל :

רד ואסור לדבר מן בריך שאמר עד כוף ישחנה אבל שואל מפני
היראה ומשיב מפני הכבוד כמו בק"ש באמצע הפרקים ובסוף
ביבוי

מומור שזאל געזי היראה ומשיב מפני היראה ומשיב וכו' אמנם מהר"ם ז"ל היה רגיל כשהי' מפסיק בין ברוך שאמר ליסתבח אומר אותן ג' פסוקי' ברוך ה' אלדי ישראל מן העולם וכו' עד אמן והלל לה' וברוך ה' לעולם אמן ואמנעד ויברך דוד וכשחזור להחיל ממקום שהפסיק אומר אלו ג' פסוקים לפי שהם כמו ברכה :

רה ואסור לדבר בהלל אלא אם כן כמו שאמרנו בקריאת שמע ואין חילוק בין שאר לשונות ללשון הקודש בכל מקום שאסור לדבר בשאר לשונות אסור לדבר בלשון הקדש ובכל מקום שמות' לדבר בלשון הקדש מות' לדבר בלשון אחר :

רו רש"י אמר שאין לדבר קודם קריאת הלל ומביא ראיה מפרק בתרא דתעני' (דף כח) רב איקלע לבבל בריש ירחא חזא דקא קרו הלולא כבר לאפכונינהו כיון דחזא דהוו דלגי דלוגי אמר שמע מינה מנהג נביאים היא' וכיון שהוא מנהג א"י לברך קודם קריאת הלל כדאיתא בפרק לולב וערבה • (דף מד) אבל ר"י אומר שזה אינו שהרי יום שני של יום טוב מברכין ומקדשין על השולחן • הוא הדין קודם קריאת הלל אע"פ שהוא מנהג כדא תא שלחו מחס הזהרו ביום טוב שני וכו' לפי זה יש לברך וכן נוהגין אנו אומר מהר"ם ז"ל :

הג"ה ולא דמי להאוי דאמרין אמנהגא לא מברכינהו מילי גבי נטילת ערבה אבל במנהג קריאת ודאי מברכינן עכ"ל :

רז אמנם הר"ם ז"ל אמר שבספר מ ימון יש במקום שיש מנין אם אין יחדם שאין יכולים לבא : או שלא היו בבית הכנסת בשעת קריאת ההלל • אפילו הם שלשה אין להם לברך על קריאת ההלל וכן עשה כשהיה באישפירוק"א • לפי שפירשו מן הכבוד כיחידים דמו :

רח ואין אומרים הלל כי אם בשלשה כדי שהאחד יאמר לשנים הודו אבל אם אין לשם כי אם שנים כל אחד ואחד יאמר לבד הודו :

(הג"ה) וטוב להקדים ולאומרו עם הכבוד אף קודם שיחלל פסוקי דומיה ושמונה עשרה ברכות עכ"ל :

רט ומברך לעולם לקרא את ההלל לפי שאם היה מברך לגמור והיה מחסר חיבה אחת או אפילו אות אחת היה ברכה לבטלה :

(הג"ה) מיהו נהגו העולם לברך לגמור בשעה שאומרים ההלל עכ"ל :

רי אין אומרים בכל חדש ניסן חגות אבל אומרי' למנחת בכל חדש ניסן לבד מן ערב פסח עד לאחר אסרו חג :

(הג"ה) מיהו נהגו העולם לאמרו (פי' בא"ח) אם אין אומרים הלל בו ביום עכ"ל **ריאכשחר** ערב ביום טוב או אסרו חג של יום טוב להיות ביום ח' אין אומרים בשבת שלפניו לדקדק

ריב ואומר יום טוב שחל להיות בשבת לריך נומר ברכה אחת מעין שבע אבל אין לומר אלדינו ואלדי אבותינו רצה במנוחתינו וקדשנו במנוחתך וכלי בשמחה

תשכ"ז

בשמחה ובששון שבת ומועדי קדשך ואין לומר מקדש השנה ישראל והזמנים לני שלח
נחקה ברכה מעין שבע כי אם בשבת :

ריג ואין לומר באתה בחרהנו באהב' מקרא קדש כי אם מקרא קדש והוא הדין
בקידוש של יום טוב :

ריר אם שבת ביום טוב יעלה ויבא מהזירין אותו בברכת המזון ובתפלה
הן ביום הן בלילה לבד מחול המועד שאין מחזירין אותו בברכת
המזון כי אם בתפילה וביום טוב נמי אינו חוזר כי אם בסעודה שקרית ושל
לילה אבל אם אוכל פעם אחרת באמצע היום אינו חוזר :

הג"ה

יש מפרשי' דאפילו ביום טוב אינו חוזר כי אם בלילה ראשונה של פסח ולילה
ראשונה של בכור כדאמרין יליף חמשה עשר מחג המנוחות מה לסגן
לילה טובה מכאן ואילך רשות אף כאן וכו' והא דאמרין בברכות ביום טוב
מחזירין אותו בברכת המזון זהו דוקא בלילה ראשונה של פסח ושל טובה כך
פירשו בטובה בתוספתו של"ך לחובה מיהו רבינו יהודה פסק דביום טוב מחזירין
אותו אף ביום וכלל ימי חג המנוחות וחג הסוכות והא דאמרין מכאן ואילך רשות
היינו מחמת סוכה וכן בפסח מחמת מילה אבל מחמת י"ט חייב לאכול גם
ביום טוב ואם חאמר אם כן היכי משכחת לה דהוי רשות כיון שר"ך לאכול
מחמת י"ט יש לומר דשפיר משכחת לה כגון שאכל חוץ לסוכה בהיתר
כגון שירדו גשמים לר"ך לאכול פת כזית בסוכה דומיא דפסח ומהאי טעמא
לר"ך לזוהר שלא לאכול בעודה ראשונה בליל בכור פדעוד יום עד שיאכל ודאי
לילה דלפינן חמשה עשר מחג המנוחות וכתוב בה במלה בערב האכלו מלה על
כן לר"ך שיאכל כזית משחיכה בה ונכון לאכול כל בעודה לילה הראשונה בסוכה
אפילו ירדו גשמים דהא פר"שי דביום טוב מחזירין אותו בברכת המזון בין
ביום בין בלילה דקאמר טעמא מאוס דאי בעי לא אכיל ואע"ג דאבור להשתנות
בראש חדש ובחול המועד מכל מקום אי בעי לא אכיל פת אבל ביום טוב לא
כגי דלא אכיל פת דומיא דשבת עכ"ל :

(רטו) הרם ז"ל אומר דבירושלמי יש שאלה ששים יום מעת לעת כגון אם נפלה
הקופה חשרי בלילה ימנה ס' יום מאוהה הלילה ובליל ס' יאמר שאלה
והוא הדין אם נפלה ביום שלא יתחיל כי אם ביום ששים *

הג"ה

ביון דקיימא לן כר' יוכי דאמר יום הקופה מתקיל • אם כן אם נפלה הקופה
חשרי בחי היום יתחול לומר ותן טל ומטר בליל ס' יום הקופה ויום ס' מן
המנין עכ"ל :

(ריו) בברכת אשר יר אינו אומר אפילו טעה אחת כי אע"פ שנתמו יכול
לחיות יותר משעה אחת ואין אומרים באיזהו מקומן אשם ודאי
שכולם ודאים הם לבד אשם חלוי ובהבכור נאכל לכהנים אינו אומר לכל אדם
לפי שבכר נאמר הבכור נאכל לכהנים כלומר שאינו נאכל רק לכהנים ונד
ישמעאל

ישמעאל אומר וכן שני בחובים המכחישים זה וכן צפחה תחם הכ"ף :
ריו מחרם ז"ל אינו מבר' בבקר כשנוטל ידיו על נטיל' ידים ואשר יר' עד צואו לבית הכנסת ואם צירך קודם לכן אינו מברך פעם אחת כשיב' לבית הכנסת אלא תופס במקום שהניח:

הג"ה

מיהו זה מנהג אשכנז שאומרים כל הברכות בבית הכנסת אבל אנו שמחילין בצירוף שאמר מצרכין על נטילת ידים ואשר יר' בשעת נטילה עכ"ל :

ריח ואומר בצירוף שאמר צרוך עושה בראשית ואינו אומר מעשה לפי שיש בפר הכוללות שאין להיות כי אם פ"ו תיבות וסימן לדבר ראשון כחם פ"ו ואין לשם מעשה בראשית :

ריש בברכות של שחרית מהכין בשמע ישראל עד אחד אח"כ אומר צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כדי ללאות ידי חובתו כי אמר שיש בספר שהקין רבינו צרוך ממגילתא ששלח לרבינו יהודה חסיד ושאל הי"ך היה עושה בפסח ובשבועות ובנישואין שקריאת שמע נמשך לפעמים עד לאחר שלשה שעות ובכן עבר זמן קריאת שמע ומתי היה פ"ט עלמו מקריאת שמע והשיב לו רבינו יהוד' חסיד שהיה מחכוין ללאות ידי חובתו בשמע ישראל בצרכות של שחרית ואחר כך היה אומר צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כדליתא במסכת ברכות (דף יג) היה קורא שמע ישראל ה' אלדינו ה' אחד וזו היא קריאת שמע של רבינו יהודה הנשיא וכן פסק החוספנות שכן הלכה :

רב מפס"ה בין אלדי העמים אלילים ובין וה' שמים עשה : וכן בין ויברך אלדים ובין את יום השביעי • ובעל הכל כי פי ה' דבר הפ"ה דנושה לאם לא כן היה מחרף ומגדף : וכן הוא ירחם עם עמוסים טעמו של ירחם מלמטה תחת החיה לפי כשטעמו לעיל אז הוא כמו ירוחם : ואומר בסדר קדושה ונוכה ונחיה ואינו אומר כדי שנוכה ונחיה כדליתא בפרקי אבות אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרם וכו' : ובברכה הלכנה אומר פועל אמת ולאחר הברכה אומר צרוך יולרך צרוך עושך צרוך קונך צרוך צוראך זהו ר"ח יעקב מפני שזוהו של יעקב חקוקה בלכנה :

רבא ויחיד שמתפלל יולר אומר והאופנים ומיות הקדש לפי שהוא ספור דברים בעלמא :

הג"ה

ונהגו העולם שאין לאומרו אך אומרים עונים ואו' ביראה קדוש וצרוך ולא דמי לבדר קדוש' שאומר הכל לפי שיש שם ח"גים נראה כמו ספור דברי בעלמא עכ"ל :
ואסור להתפלל בצורך קדושה אבל כשהוא אומר הקדושה מיושב בצורך כך שהשליח צבור אומר אופן כמו ביום טוב ובנישואין אם לא התפלל עדיין יכול להתפלל :

השבי"ץ

רכג אדם ששכח להרפיל מעריב למחרתו לאח' שהחפץ חפילת יוצר ושמן' עשרה זכוכות מהחיל אשרי ואחר כך מתחיל ש"ע עבור מעריב אמנם לא יחפץ חפילת מעריב אבל אם לא שכח חפילת המנחה ולא החפץ על הכפר לא יחפץ חפילת המנחה כלל הואיל ועבר זמן שתי חפלות.

רכד ומי שעבר חפילת המנחה עד הלילה מחפץ מעריב קודם ולאחר שמנה עשרה זכוכות של מעריב יחפץ חפילת המנחה אבל הפסיד שכר של חפילת המנחה בשמחה :

רכה וספק אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם אמרין בחוד ל' יום חוזר לראש דודאי לא אמרו הואיל שאינו רגיל בו אבל לאחר ל' יום או חזר לראש שכבר רגיל בו ולא שכח לאמרו אבל הר"ם ז"ל היה רגיל לאמרו בשמיני ע"כ ל' פעמים אחת גבור לעולם מש ב הרוח ומוריד הגשם כנגד ל' יום שהיה צריך לאמרו בכל ג' פעמים ועכשיו אם הוא מסופק אם אמר משיב הרוח או חוזר לראש לפי שדודאי אמרו ומביא ראיה מב"ק פרק כ"ד הרגל (דף כד) ריחק נגיחותיו חייב קירב נגיחותיו ג"כ כל שכן אף כאן אם ל' יום ג' פעמים בכל יום ואחר ל' יום אם הוא מסופק אם אמרו או לאו אינו חוזר לראש לפי שדודאי אמרו וכבר רגיל בו הואיל ואמרו ל' פעמים בשמחה אחת כמו שעלה לל' יום הוא רגיל בו ואם הוא מסופק אינו חוזר לראש ולא להחילת הבכרה והוא הדין ליתן טל ומטר שצריך לומר ל' פעמים ואם ספק אם אמר או לאו אינו חוזר לראש ולא להחילת הבכרה :

הג"ה

ומיבו לא חזין לרבנן קשישי מארץ רפח דעבדי הכי דאין הדקין דומה לראייה דוקא גבי שור המועד דהוי טעמא משום דאחזקן ליגח והלכך אם הוחזק בשלשה פעמים רחוקות כל שכן בקרובות אבל משיב הרוח שאינו רגיל בו והדבר הלוי בהרגל לשונו כשהורגל לשונו על סדר חפילתו כשהחילת חפילתה כהדר הבכרות מגן אברהם אחת גבור אבל כשמרגיל לומר אחת גבור לבדו בלא זכרה ראשונה דמגן אברהם משום הכי לא הויחזקה כשאומר אוחו כהדר עכ"ל :

רכו בירושלמי דהעניית כל ל' יום טל ומטר ספק אם אמרו אם לאו חוזר ומחפץ כי עדיין אינו שגור בפיו ומסתמא אמרו :

רכז מהרם ז"ל אומר לעולם ה' שפתי תפתח בין בשבח בין בייט' קודם חפילת ש"ע כיון דחקינו רבין יתיה בתפלה בחפילה אריכתא דמי ולא הוי הפסק אבל אינו אומר כי שם ה' אקרא וכו' בשום פעם כיון דלא חקינהו רבין הוי הפסק וזמנא אומר כי שם ה' אקרא וכלי אבל בחפילת מעריב אינו אומר דהוי הפסקה אפילו לר' יוחנן דאמר חפילת ערבית רשות מ"ט כיון שהוא מחפץ מודה ר' יוחנן שמאיה לסמוך

חשבון

ב

גאולה לרפילה :

הג"ה

מינה והנה העולם שלא להמוך בחפילת ערבית וקדיש יוכיח דהוי הפסק עכ"ל :

רכה ואומר מי שמחיל להפלת שמונה עשרה עם השליח ליבור שיש לו לומר קדושה והכל עם הקוץ. וכשמחיל להפלת שמונה עשרה לאחד שסיים שליח ליבור קדושה אם אינו יכול להגיע למודים עם הקוץ. אם הוא עומד באמצע ברכה כששליח ליבור אומר מודים כורע. ואם לאו אינו כורע : **רכט ובישארם** מחפלת שמונה עשרה לריך חבירו להרחיק ממנו ד' אמות. בין מלפניו בין מלאחוריו. בין מן הלדלים. כדליתא בזבחות פרק אין עומדין (דף לא) אני האשה הנלכת עמך בזה. מכאן שאסור ליטב בד' אמות של תפילה. ועירשו בתשובת הגאונים דוקא ביושב ובטל. אבל אם היה עומד בתפילה כמו כן שפיר דמי אפילו ליטב חוץ ארבע אמות מותר.

דל אדם שהפלת פעם אחת שמונה עשרה ומחפלת פעם אחרת וזכר בחוץ התפילה שהפלת כבר. אין לריך להשלים תפילתו ופוסק אפי' באמצע ברכה :

הג"ה מלבד באתה חונן. וכן בשבת פוסק : עכ"ל :

רלא אם שבת בשבת. לומר אחת קדשת. או ישמח משה. והתחיל לומר אחת חונן. או אחרת משאר ברכות. אין לריך להפסיק באמצע הברכה אלא כיום הברכה שהתחיל ואחר כך יאמר אחת קדשת. או ישמח משה. או חכמת : (לכ) מה ראו חכמים לתקן תפילת אחת קדשת וישמח משה ואחת אחד בשבת ובינים טוב לא תקנו כי אם אחת בחרתנו בין ליוזר בין למנחה ואומר סר' נתן ומולג"שטט שתקנו חכמים שלשה תפילות של שבת כנגד שלשה שבתות שבת בראשית שבת מתן תורה כי כולי עלמא מודו שבשבת נתנה תורה וכנגד שבת של תמיד לבא ותדע שכך הוא שהרי אחת קדשת מיירי בשבת בראשית וישמח משה במתן תורה ואחת אחד בשבת של תמיד לבא כי כתוב בו אברהם יגל יצחק ירנן. וכולי :

(לג) רבינו חס פרש דאין לחוש לסמוך גאולה לתפילה בשבת משום דכתיב ה' לורי וגואלי וסמיד ליה יענך ה' ביום לרה :

(לד) מה שאין אומרים מזמור להודה בשבת לפי שאין הודה קריבה בשבת (לה) ואומר אין כערך ואין זולתך ביוזר של שבת ובכל מקום : (לו) ויחיד אין לו לומר ברכה אחת מעין שבע מגן אבות בדברו לפי שגא נוקב' אלא לאומיה בזכור בשביל עם שבשדות מה שאינו שייך ביחיד :

הג"ה

לפיכך אין לו לפתוח ולתחום בברכה אלא מחחיל מגן אבות בדברו וכולי עד זכר למעשה בראשית :

ולריך

תשבץ

רלו) ולר"ד לומר אהה חוננתנו בכל מולאי שבת ויום ט ב :
רנח) עבר"ס ז' אומר שאין לומר שלום בשמאלו שלום ב ימיו נאחר שהתפלל
שמונה עשרה: ברכות ומה שיש במסכת יומא בערך הול או לו (דף נג)
מחן שלום בשמאלו תחילה ואחר כך לימינו פירש רבינו אבן היצורי שאין הפירוש
כך שיאמר בפה שלום בשמאלו שלום בימיו אלא כך הוא הפירוש כשהוא אומר
עושה שלום במרומיו הופך לשמאלו וכשהוא אומר הוא יעשה שלום עלינו
היפך לימיו :

(סג"ה) והגו העולם לומר שלים כשהופך לשמאלו • ושלוס כשהופך לימינו
ואח"כ אומר עושה שנוס במרומיו וכולי • עכ"ל •

רלט) והאי כללא נקוט בידך בכל עת שקורין בספר חזרה יש לומר
בתפילה שמונה עשרה שים שלום • לפי שיש בו הורח חיים •
ואהבת חסד : אבל אלדינו ואלדי אבותינו ברכנו בברכה נפי שלא היו נושאים
כפיהם במקדש במנחה אבל בחעניח לבור במנחה לר"ד להפלה אלדינו ואלדי
אבותינו ברכנו בברכה לפי שהיו נושאים כפיהם במקדש בחעניח במנחה וכל
זמן ששליח ליבור מתפלל ברכה זו ברכים גם יחיד אומר אוחה :

רמ) ואין לומר אמן אז מנך נאמן כי אל מנך נאמן הוא במקו' אמן ועוד
כל העו' אמן אחר ברכותיו הרי זה בור כדאיהא בפ' שלשה
שאלנו (דף ע"ה) דהני חדא העו' אמן אחר ברכותיו הרי זה בור ותניא
אידך הרי זה חכם ומשני לא קשיא כאן בברכת ירושלים כאן בברכות אחר
פירוש בברכת ירושלים הרי זה חכם בשאר ברכות הרי זה בור :

רמא) מי שהולך בדרך כשקורא קריאת שמע יעמוד במקום אחד עד שיאמר
ואהבת והוא הדין אם מתפלל יחידי שיש לו לקרו' עד ואהבת עם
החזן המתפלל לפני התיבה :

רמב) אדם ההולך בדרך אינו לר"ד להפלה חפילה הדרך כי אם פגס
אחת בתפלה היום ואף אם ינוח בעיר אחרת באמצע הדרך
שעה אחת כשילא מסס אין לר"ד להפלה •

רמג) ושאלתי למה חפלה הדרך חוהמת בדרך הוואיל ואינה פחות
בדרך ואמר לי שהוא מסמך אוחה ללכת מן הכרכות הפוחחות
בדרך כגון לאחת מאוחן ברכות לכניו בינה :

רנד) אדם רוצה לילך פרקה אחת • שהיא ד' מ לין • שהם שמונת אלפים
אמות • והפלה חפלה הדרך : אבל פחות מכן אינו לר"ד לברך ואם
יש לו לילך פרקה ושכח לאומרו יכול לומר עד פריסה •

רנה) שבויעות מתחיל האל בחעלימו' עוד בשביל מחן חזרה נפי שהחזרה
נקראה עון שנאמר ה' עון לעמו יחן : ובסוכות ובשמיני עזרת ובשמחת תורה
מתחיל הגדול בכבוד שמך לפי שאמר הפסוק יספה לגוי נכבדת וכדלש בפסיקתא
על סוכות ושמיני עזרת ושמחת תורה • ובפסח מתחיל הגבור ללכת נפי שהקב"ה
נראה כגבור על הים ועל זה נהג מנהג ב"שכ"ז : ובראש השנה וביום הכפורים
המלך היושב על כסא לפי שהקדוש ב"ה יושב בדין

רמו ושואל הר"מ במז"ל בשלום כל אדם קודם תפילה בבית הכנסת וימה שהספר אומר אסור בשאילת שלום קודם תפילה רואה לומר כשמשיבים לפתחו : אבל אם מצאו בדרך או בבית הכנסת • מותר לשאול :

רמו וכשהוא אומר שמע ישראל ה' אחד אינו מנענע ראשו כדאיתא לשם (יומא דף יט ובבבא טו) הקורא את שמע לא ירמוז בעיניו

רמח הבלה היא מרבינו יהודה חביד זל"ל • אדם היוצא מן ביתו שחריט קודם שיחלל יש לו לומר פסוק זה שמע ישראל ה' אלדינו ה' אחד :

רמט בתנחומא פרשה לו אמר רבי יהודה בן גוריון כל העונה אמן בעולם הזה יזכה לענות אמן בעולם הבא שנאמר בדרך ה' אלדי ישראל וגומר עד את כל הארץ אמן ואמן אמן לעולם הזה אמן לעולם הבא •

(רכ) אמר ר' זדוק חיבין לבור לשחוק ולשמוע כל ברכה מפי החזן ואח"כ עונה אמן כי העונה אמן ולא שמע הברכה הריזו אמן יתועה ואמן חטופ'

(רכא) גדול העונה אמן יותר מן המברך כי המברך אינו מזכיר כי אם הזכרה אחת והעונה אמן מזכיר שנים לאמן בנימטריא ידו"ד אל"ני :

(רכב) והחזן צריך לומר יהא שמייה רבא עם הקהל אבל לא ברוך ה' המבורך לאחר שאומר ברכו ומביא ראוי' כי שם ה' אקרא הבו גודל אלדינו •

(רכג) וככל פעם לאחר שהחלל שמונה עשרה ברכות של ערבית יושב מעט קודם שמהלל עלינו לשבח : וכשהוא מהלל עלינו לשבח ומגיד

לומהפללים ללא יושיע מסיק מעט ואז אומר ואנו כורעים ומשחחיים כד' שלא יהא נראה דקאי על הראשונים ואין אומר אבל אנו כורעים לפי שיהושע יבד עלינו לשבח והוא רמוז בו למפרע הו"א אלדינו וא"ו כורעים של"א שם עלינו לשבח הרי רמוז בו הוש"ע ואומר ומושב יקרו לפי שכן הוא בספר היכלות והאומר בענין אחר טועה ואומר אין עוד לפי שכן בפסוק :

(רכד) בתפילה תקח לפותחו כיון ואומר מפי עד שאמר לו שראה מכטיבת ידו של רבינו מאיר שליח לבור מחלואים ובאים עמוד אלל לדלא מקיש לשמוע לללל ואומר שכן יש להיות מן הדין כי מה ענין לרדה לשם ואומר החויה שהוא שם דבר ואומר ולא שנו בה והיא מעשרת לשון עושר כמו ברכת ה' היא חטשיר ואומר מסיב אלמים במלך עליון ומוסיף בנתת (פירוש ברכה אחת היתה ניתוספת בשבח) :

(רנה) באשרי חמלא בכל פסוק לאחר האהנחתא ויו חוץ משני פסוקים חנון ורחום וקירוב ה' שאין בהם ויו אחר האהנחתא וסימנך ח"ק בנימטריא

גיהנס ורמוז לך שכל האומרו שלשה פעמים בכל יום אינו רואה פני גיהנס :

(רנו) ירושלמי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח הוא שלא יתמעטו מזונותיו ואני ערב :

תשבץ

רנז) בוייה נועם נעלם זין לומר לך כל האומר ז' פעמים אינו יכול להזיז
לו כלי זיין :

רנח) מהר"ם ז"ל כשהוא מתפלל ויהי נועם אומר לעולם אורך ימים וכו' ב' פעמים ואז יש בו כמין כהנים בנימטריאל לפי שכהני קסמונאי ובניו היו הולכים למלחמה ואמרו ז' פעמים ויהי נועם וכו' אורך ימים אשביעהו ונלחו :

חסל דיני תפלה : אחר דיני שינה

רנט) וכשהגא' שוכב לישן ביום אומר ויהי נועם כדליחא במסכת סבועות (דף טו) ר' יהושע קרי להנהו פסוקי וגני ואינו אומר אותה ברכה
מפיל חבלי שינה :

רס) כשהר"מ ז"ל קורא את שמע לפני מטחו אינו קורא כי אם פרסה ראשו
ואחר כך המלאך הגואל ואומר ליטועך בכל שעה פנים ליטועך קויתי
ה' ליטועך ה' קויתי קויתי ליטועך ה' קויתי ה' ליטועך קויתי ה'
קויתי ליטועך : ואומר ויהי נועם : ואומר מיכאל וכו' והשכיבנו עד ופרוס עלינו
בוכה שנופך ואינו מהיים שימר עמו וישראל לעד : ואומר ויאמר ה' אל האטן
ואומר ברכה כהנים : ואומר המפיל חבלי שינה כו' בעמידה ואומר אוהו מוזמר
שמחתי באומרים לי כדי להזכיר ירושלים : ואינו מברך קודם קריאת שמע שלפני
מטחו סבירא ליה רבינו חס' שפירש שקריאת שמע שאומר בבית הכנסת עיקר
לפי שאומר אותה בברכותיה ועוד יש ראיות הרבה :

רסא וחפרת
ב' במבורת וחפרת זה וכסית' את לאתך ואידך וחפרת
לכטח השכב מכאן אמרו חכמים שרץ לבדוק נקביו
קודם שינה :

חסל דיני שינה אחר דיני מלית

רסב מהר"ם
ז"ל מכופק אם יש לברך על הטליחות הנמצאים בבית
הכנסת בלא דעת בעלים כדלית' לשם (מנחות דף מ"ד
וחולין דף קי וקנו) טלית שאולה פטור מן הליצה ומה שיש לשם (כסחים דף
ד') ניחא ליה לאויש ליתעביד מלוה בממוניה זהו לענין חמץ שהוא אינו
חפץ לבדוק ויהר ממה שיבדקו אחרים אבל גבי טלית ניחא ליה למשאל לברך
הוא בשלמו משיברכו אחרים אבל אם נתנו במקנה על מנת להחזיר יכול לברך
והוא הדין לענין חפילין :

(הג"ה)

מיהו נהגו העולם לברך על כל טליחות הנמצאים אם אינם מקופלים דאף על
גב דטלית שאולה פטורה מן הליציה מכל מקום יכול לחייב עצמו מידי דהוי אלוכל
דנשים מברכות עכ"ל :

רסג ובכל
פעם כשמחטף הוא בטליחו מברך :
רסד טלית
קטן כשמחטף עצמו בו אם לא בח בין טלית קטן
לטלית

לפניה גדול אינו לריך לברך כמו לענין תפילין ושיעורו
 שיכול להעטף בו ראשו ורובו כלאית' לשם (מנחות דף מ') שהקטן מהעטף
 בו ראשו ורובו והגדול יוצא בו עראי אבל אם אין קטן מהעטף בו ראשו
 ורובו אין מברכין עליו כלל :

רסה ואסור להעטף בטלית של פשתן והוא מחלוק' במנחות (דף לד)
 אם יש לברך עליו .

הג"ה

ואפילו כשיש בו ליצית של פשתן או של משי גזירה אטו ליציות של צמר ותניא
 כדן בליצית בית שמאי פוטרים פירוש פוטרים אפילו במינו גזירה אטו שאינו
 מינו ואף על גב' דבית הלל פליגי עליה דבית שמאי והלכה כבית הלל בכל מקום
 מכל מקום בזה הלכה כבית שמאי להחמיר בתלמוד' כוחייהו דקאמר גזירה משום
 בטות והיינו אליבא דבית שמאי כדפירש רבינו חס' ולא כבית הלל והא' עשה
 דברים דהלכה כבית שמאי לגבי בית הלל : עכ"ל :

רסו ואסור להעטף בטלית של צוקר"אין כ"א בוקסאר"ן לפי שרריך
 לעשות הכנף מין כנף :

הג"ה

ומיהו יעשה בו ליצית של צמר כי צמר פוטר בין במינו בין שאינו מינו עכ"ל :
רסו ובטלית של משי מחייב הר"ם ז"ל ליצית של משי כלאיתא במנחות
 פרה החכמת (דף לד) הכנף מין כנף כי צמר ופשתים
 אינם פוטרים אלא במינם דוקא בימיהם שהיה להם תכנת פטרו :

הג"ה

ומיהו ליצית של צמר פוטר אף של משי ודוקא להם שהיה להם חלח עכ"ל .
רסה ארבע ליצית בטלית ובכל ליצית שמנה חוטין הרי שלשים ושנים
 שמנחת ליצית שקולה כנגד כל התורה כולה שהתורה מתחלת
 בב' ומסיימת בל' בראשית לעיני כל ישראל :

רסט וטלית בת חמשה כנפות או ששה או שבעה מחייב הר"ם ז"ל כל צית
 כי אינו ממעט מאשר חכמה בה כי אם בת שלש לפי
 שכלל הו' ד' ולא בכלל ג' :

הג"ה

ומיהו אין משימין ליציות כי אם בארבע כנפות אבל לא בחמש ולא בששה כדתיא
 אידך ארבע כנפות ולא חמש והשחא קשיין אצדלי דתיא פירק החכמת (דף מג)
 אשר חכמה בה לרבות בעלת חמש אלא שזע מינה דהא דאמרין בעלת
 חמש היינו להקיר חכמת בארבע דוקא עכ"ל .

השב"ץ

ערונשים פטורות מחפילין ומליית כי שניהם מצות עשה שהזמן גרמא הוא כי חפילין אין זמנם בשבת וליית אין זמנם בלילה ומכל מקום אין למחוח בידם מלהחטוף בליית ולברך עליו דיכולות לחייב עצמן כדמוכה בקדושין (דף לא) אמנם אין להם להניח חפילין לפי שאינם יודעות לשמור עצמם בטרה:

חסד דיני ציצית אהל דיני תפילין

רעא וב' זוגות של תפילין מניח הר"ם ז"ל ב' של יד וב' של ראש אחת כרש"י ואחת כרבינו חס לקיים דברי שניהם ומברך על של יד להניח תפילין לפי שיש בפסוק להניח ברכה אל חוץ ביחך
רעב ירושלמי אמר רבי ינאי חפילין לריבין גוף נקי ומפני מה לא בוחזקו בהן מפני הרמאים דהוא בר נש דאפקיד זוזי גבי חברה וכפר ליה ואמר ליה לא מהימנח לך וכולי ופסק רבינו חננאל דכל בן ברית הראוי לקריאה שמע ראוי להפילין.
רעג ועד הבחורים המהרהרים בקריאת שמע לא יניחו תפילין לאפילו חולי מעיים אכור להניחן וכל מי שאינו יכול לשמרון שלא יפח בהם ושלא ישן בהם כל שכן שלא יבג בהם קלות ראש בהאות נשים.

חסד דיני תפילין אהל דיני מוזהר

(רעד) ואומר שחדר ועלייה שאיש ואשה ישנים בו פטורים מן המוזהר ומביא ראיה מפרק קמ"א דיומא (דף יא) באמת אמרו בית הכסא בית הבורסקי ובית המרחץ פטורים מן המוזהר מפני שהנשים מחקטות בהן והואיל שלא פטורי' מן המוזהר מפני שהנשים מחקטות בהן כל שכן חדר שאיש ואשה ישנים בו אבל כל שאר הפתחים מן הבית כולם חייבים במוזהר:

חסד דיני מוזהר אהל דיני נטירה

(רעה) ומי שמטיל מים בלילה לריד להרחיק ד' אמות משם וליטול ידיו ולחגור עצמו כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה ולברך לקטנים אשר יצר ולגדולים על נטילת ידים ואשר יצר:
(רעו) ועל הדברים הכריכים נטילה אשר שאלת אם בגי בנקיות בעלמא בלא מים דבר שאי אפשר לברך בראיה ברורה אין לעשות פירוקא לסכנת' וטוב להחמיר להצרי' נטילה ואילו הן הכריכים נטילה אחרים ההולך מבית האבל א' ההולך מבית המרחץ ב' המוטל לפרנים ג' החולץ מנעליו ד' המוגע ברגליו ה' החוסף את ראשו ו' ההולך מבית הכסא ז' ומיהו לענין נקיות אמרינן בברכות (דף טו) מי שאין לו מים חוסף את ידיו באבן או בלרור או בקיסם דכתוב א' חן בנקיון כפי בכל מידי דמנקי ומיהו בכל מקום נטילה שלא לצורך אכילה כהך דברים דמלריך לעיל בגי בנקיות עלמא אבל לענין אכילה בעינן

בעיני נטילה ימים במים דוקא מיהו אדם היוצא בדרך והתנה בנטילה שחריית מועיל הנטילה כל היום רק שימרים מטנוף וממשמש למקום מטנוף וגם אין לבמוך על זה כי אכ בשאין לו מים חוץ ד' מילין לפניו לידרכו אבל אם יוכל נמלא מים בחוץ ד' מילין לפניו ימתין והני מילי לענין אכילה אבל לענין שתייה ולענין הפילה אינו צריך להמתין אלא יקנה בלרור או בקיסם :

(רעז) ואין ליטול שתייה ידיו ממי שלא נטל כדאיחא בערבי פסחים (לך קיב) אל תטול ירך שחריית ממי שלא נטל דקשה לרוח רעה :

(רעח) מהרם ז"ל אומר שאין לקח מים ראשונים מן הגוים ע"ז משום דעשו אותם כזבים לכל דבריהם ותנן בתוספתא לידים כל המטמאין במשא אין נוטלין לידים :

(רעט) וכשנוטל ידיו מן הנזה מברך על שטיפת ידים

(רפ) מהרם ז"ל רגיל כשבא מבית הכסא ורואה לאכול נוטל ידיו ומברך אשר יצר ואח"כ נוטל פעם אחרת לאכילה ומברך על נטילה ידים ויש שנוהגין ליטול פעם אחרת ולברך אשר יצר תחילה ואח"כ על נטילת ידים והר"ם ז"ל אומר שזה הפסק :

הג"ה

מיהו יש נוהגין לברך כדרכן נטילה אחת לשתייה ולא היו הפסק עכ"ל : (רפא) שאלו תלמידיו של רש"י לרש"י הנוטל ידיו לאחר בית הכסא צריך ליטול ידיו פעם שנייה לאכילה או לא והשיב אף אני שאלתי את מורי ורבי הר"י יעקב בד' יקר והשיב לי שצריך ב' נטילות על הראשונה מברך אשר יצר ועל השנייה על נטילת ידים אבל הביירא לי אומר רש"י דנטילה אחת פולה לכאן ולכאן :

(רפב) ומותר ליטול ידיו במים חמין קודם אכילה רק שלא ההא ביד סולדת בהן :

(רפג) ואינו נוטל מכלי שבור או נקיב ככונה משקה נמטה מרביעית ואם היה שבור מלמעלה אפילו הכי אינו נוטל ידיו :

הג"ה

ודוקא לאכילה אבל לנקיח אין לחוש ללא גרע מקיסם עכ"ל :

(רפד) ומסיר הטיט שחת לפרניו קודם נטילה כי מיעובו מקפיד עליו חוצץ בנטיל' כמו בטבילה ובשבת דוחק את הבשר שחתת הלפורן כדי שלא יגרר את הלפורן כשמסיר הטיט :

(רפה) ואומר שאין אדם צריך ליטול ידיו מרביעית כי אם לאכילה לפי שלתפיל' אם אין לו מים יכול לקנות ידיו באבן או בלרור כדכתיב ארתן בנקיון כפי כל מידי דמנקי :

(רפו) מהרם ז"ל אומר שיטול אדם ידיו מכלי פעם אחת פעם אע"פ שלא היה לשם ב' רביעית כי הוא נוטל ידיו עכשיו משירי טהרה .

תשבץ

(רפז) ואינו מנגז ידיו בחלוקו וגם אינו מניח כליו תחת מראשוהו לפי שהוא קסה לשכחה :

(רפח) ואינו מדבר משעת נטילה עד אחר ברכת המוציא משום היבט הדעת כדליתא בברכות (דף מ) חקף לנטילה ברכה :
(רפט) לריך לרחוץ השני נקבים :

חסל דיני נטירה אהל הלכות סעודה

(רל) ואינו מלריך לטעום הפח במלח ולא בשום דבר כשמברך ברכת המוציא כשהיה הלחם טוב כדליתא בירושלמי לית דין לריך בשם :
(רלא) ועל המוליות של בשר או של דגים או של כל דבר רק שלם יהיו פירות מברך עליהם המוציא כי אומר שקמחא עיקר -

הגיה

מיהו אם הוא אוכל המוליות של הפוחים בחוך הסעודה לאחר שבירך המוציא אין לריך לברך כנל על הפוחים שבהוך הטרט"א לפי שהפח פוטר את הכל והיו דברים הבאים בחוך הסעוד' ואינם טעונים ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם ולא דמי לפירות הבאים בחוך הסעוד' דמברכין לפניהם לפי שאין רגילות לנפות בהן את הפח אבל האי מונייתא אפינו היה אוכל אותה שלא בחיך הסעודה אין לריך לברך על הפוחים משום דקמחא עיקר עכ"ל :

(רלז) ועל מוליות של בירות כגון סג הפוחים או שג שאר פירות נוטל קלח לחוץ קודם אכלה ומברך בורא פרי העץ או אם יש לפניו פירות מברך על הפירות ופוטר המוליות הא :

(רלג) ואין לעשות קף מן הלחם ולאכול בו אלא אם כן שיאכל מן הפח בכל פעם כדליתא במככת הופרים אין אוכנין באוכלים אלא אם כן שיאכל מן הפח עמהם וגם אין לחתוך בשר עם הלחם שלא יהא נמאס :

הגיה

ומיהו אם אוכל מן הלחם בכל פעם אין לחוש עכ"ל *

הסל דיני סעודה אהל דיני ברכות

(רלד) ואדם שישב לשחוח ורואה לאכול מיד אין לריך לברך בורא פרי הגפן בחוך הסעודה כדליתא בברכות (דף מב) יין שלפני הסעודה פוטר היין שלאחר המזון והטעם לפי שלשחוח פוטר לשחוח אבל לשוח אינו פוטר לשחוח .

(רלה) וזמן אין לברך כי אם בשעת קידוש כדליתא בירושלמי ר' מפזין ור' חייל מכנסין ור' אף על שמזרין מכנסין על הכיכ *

(רלז) ובמחזור ויטריים עכשו שאלו אומרים סברי מורי אחד מברך לכולן אמנם רבינו חננאל פי' שאין לחלק שאינו פוטר בשום ענין מדקאמר

ככפר הביאו לו יין בחוך הסעודה כל אחד מברך לעצמו ולא מחלק אם כן ראו

לומר

לומר בכל עתנו אינו פוטר את האחרים לפי שאין בית הבליעה פנוי ומאוחז עמם
 עצמו לריד כל אחד ואחד לברך לעצמו הטוב והמטיב ואם דעתו לשׁוֹח לבדו יין
 שלא ליחן ממנו לאחרים אינו לריד לברך הטוב והמטיב כי הפירוש כך הוא כי טוב
 לדידה ומטיב לאחריו כלומר המסובין שמתין עמו וכשכני אדם יושבין בחבורה
 לשחות יין כל אחד ואחד לריד לברך לעצמו לפי שעכשו אין לנו הקיפה •
 ראו) ולשחות יין יין וכן אחר חמש או להפך אינו מברך הטוב והמטיב אלא ב"ש
 הגפן וכל כ' יום של חסיתתו קרוי חמש •

הג"ה

מיהו אין לחלק בין יין יין חמש כי לעולם מברכין הטוב והמטיב אפילו בגרוע
 רק שלא יהא גרוע יותר מדאי • עכ"ל :

ר"ח) ואומר אם אדם שוחה בחוך הסעודה יין אחד לבדו ואין דעהו ליחן
 לאחרים ממנו אפילו אם יש לו כמה יינות וכמה בני אדם מסובים אליו
 אין לו לברך הטוב והמטיב על היין השני כ"ש הגפן וזקא על היין הראשון
 כשביל כולם :

ר"ט) וגם אומר הר"ם ז"ל בשם רבינו יחיאל שר"ק לברך הטוב והמטיב
 אפילו כשהוא רזה לשחות לבדו כי הטוב לדידה והמטיב לאחריו הפירוש אינו
 ר"ל סיפטר אחרים בברכתו אלא ר"ל שיהנו אחריו מאוחזו דבר שהוא נהנה ומביא
 ראוי מירושלמי דאית התם אומריו' לו יגד' אשחך וזכר מברך הטוב והמטיב ומיירי
 התם אפי' אם אינו בעיר ששחטו שם והטעם הואיל והוא נהנה מדבר' שהיא
 נהנית מברך הטוב והמטיב ולא נהירא לי כלל :

ש וואס אדם נכנס לבית חבירו ויש שם חבורה הרבה לאוכלין וכל אחד
 מושיט לו כוס מברך על כל אחד ואחד ב"ש הגפן כי בכל פעם
 הוא נמלך :

ש וישארת על שר שבמקומך פעמים שאין שם יין אם חמר
 מדינה הוא הא לא קאמר חמר עיר אלא חמר מדינה
 כגון בויסטפלי"א שאין חמר באוחז מלכות אבל הכא שכל המלכיות מלאים יין וגם
 בעירך יש יין כל השנה והבור אינו שרוב שהייתו יין ואם בסוף שנה נחסר לכם יין
 הא יש חמרא בכל הביביותך כי בכל השנה אחת ממשיך כל הפרקאות לכבוד
 עלמך ואי אחת ממשיך פרקה אחת לכבוד קונך הלא ב' לוגין מלאין הנקנים ב"ש
 פשוטים היה לך די זמן מרובה ולמה חכמים ראשך בפלוגתא דרבנחא הלא ידעתי
 כי דבר גדול ומאנה גדולה לקדש על היין וכמה רב שכרו כדאיחא בפרק בני
 העיר (י"ק כז) :

שב ואדם השות' יין אינו לריד לברך ברכה אחרוני' בכל פעם כי אם
 בסוף השחייה אם לא נמלך •

שג וברכת המזון טעונה כוס אפילו ליחיד אם כן כששנים אוכלים יחד
 כל אחד ואחד מברך לעצמו ולריד לחפוס הכוס בידו לברכת המזון
 והר"מ ז"ל אומר בשם רבינו יחיאל מפרשים שברכ' המזון טעוני' כוס אפילו ליחיד
 מדקאמי

תשבץ

מדקאמ' בערבי פסחים (דף קיב) הנכנס לביתו במוצאי שבת אם אין לו סס אלא כוס אחד מניחו לאחר המזון ומשלו כ' לו לאחוריו היה לו להבדיל על אותו הכוס וכל אחד יאכל בלא כוס לבדו אלא ודאי ברכת המזון טעונה כוס ואפילו ליחיד:

דש בפרק כל הבשר (דף קו) ר' אמר ר' אבהו הווי יהבי אייתו לקמייבו כלכלה לפירי קאים רבה בר בר חנה גבייהו ולא יהבו ליה ואמר מללא יהבו לי שמע מיניה אין מומטין לפירות מכלאן פוסק הר"מ ז"ל שנים שאוכלי פת וצא אחד גבייהו חייבים ליחן לו כדי שיברכו עמו בזמן מדקאמר ש"מ אין מומטין על הפירות האם אוכלים דגן היה לריך לאכול עמהם מעט כדי להצטרף עמהם.

שה ואדם שהחחיל לאכול במקום אחד והיים אכילתו במקום אחר יכול לברך באיזה מקום שירצה רק שלא יהיה בחדר אחר:

הג"ה

וזה אינו להרבה לריך לברך במקום גמר כעודתו ואם יהיה במקום אחר לא יברך אלא במקום שני עכ"ל:
שו בשארם אחר מצרך ברכת המזון הר"ם ז"ל אינו נוטל ידיו ואינו מצרך בלחש:

הג"ה

ומורי הר"ר פרץ ז"ל היה מצרך בלחשה לפי שאין אדם יכול לכוין כל חיבה וחיבה מפי המצרך ומ"מ לא היה מלריך לברך אלא עד שיגיע המצרך להזן את הכל משום דאיכא למאן דאמר דברכת המזון בזימון נמשכת עד גודך עכ"ל.
שו והרם ז"ל כשהיה אוכל ואדם אחר עמו וצא אדם שלישי ונתחן לו לשחות בקש ממנו שיאכל עמו מעט לפי שכבר חייב בזימון לפירוש התוספות ואינו רוצה לזמן עליו ע"י שהייה לצד לפי שפסק רב אלפס שאין לזמן ע"י שהייה ואם אדם חשוב הוא שאינו רוצה לזמן אותו לאכול עמו בדבר מועט מבקש אחר שיאכל עמו כזית פת כדי לברך בזמון ואם אין לו שלישי שיאכל עמו פת מומזן עמו על ידי שהיה הואיל ונפק מפומיה דרב אלפס.

הג"ה

מיהו בתוספת רבינו יהודה פסק כי ההיא דחני בירושלמי שנים שאכלו ירק ואחד דגן מצטרפי' ומיהו רבינו שמסון מקולי אומר דאין הלכה כמות' ברייתא משום דקא מסיק עלה בירושלמי מתנית' ר' היא כלומר יחידאם היא ורבנן פליגי עליה ועוד ראה אחרת מחמת קושיא דקשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דאמר ר' יוחנן להוציא אחר' ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן משמע דוקא להוציא אחרים אבל להצטרף אפילו לירק וירושלמי קאמר עד שיאכל כזית דגן משמע אבל להצטרף

להצטרף ל אכילו לירק אי"כ קשיא אהדדי אלא נ"ג לא קשיא כאן בעשרה
 כאן בשנשה לעשרה אפילו ירק נמי כיון דאיכא רובא דמנכר אבל בשנשה אינו
 מצטרף בירק וכ"ש דבשתייה אין מצטרף עכ"ל :
שח ולעשרה מצטרף אפילו שלשה על ידי שהייה לשבע שאכלו
 אבל ד' לא משום דבעינן רובא דמנכר :
שמוקטין אינו מצטרף ל ז' ולא לג' עד י"ג שנים ויום אחד :

שי ובשהוא אוכל שני מיני פירות או שלשה או אפילו מין אחד אם
 אינו כולו לפניו בשעה אחת מצדך על כל אחד ואחד ברכה
 לבדו ברכה ראשונה מפני היתח דעת אבל לא ברכה אחרונה וכשהוא אוכל
 פירות ולעתה לשמות יין אחריהם מצדך קודם ברכה אחרונה על הפירות בורא
 נפשות רבות ואחר כך מצדך בורא פה"ג על היין כדי להרבות בברכות :

הגיה

מיהו כשאלם אוכל בבית חבירו כגון בברית מילה ובפורים די לו בברכה אחת
 על כונן ואפילו קידם שיביאו לו יין אחר לפי שת"ו בדעת בעל הבית ואינו
 עושה היתח הדעת כלל כדאמרין בברכות (דף מצ) אמן אחכא דריש גלותא
 כמניין עכ"ל :

שיא ואפילו כשהוא אוכל יחידי בלא זימון נוטל ידיו לברכת המזון
 ועושה לכוס שטיפה הדחה מלא חי וסימך חמשה :

שיב שאדתי להר"ם ז"ל אם חובב נ"ז ללוי לברך ברכת המזון במקום
 שאין כהן והשיב לי לא במקום שאין כהן יש דין לישראל
 כמו ללוי לכל דבר ומהיר יתקן מדור"א אומר שבירושלמי יש אמר רבי יהושע בן
 לויא מילא בריך לפני ישראל ואומר מהר"ם ז"ל שאינו מאמין שהוא בירושלמי
 ואם הוא לשם שמה בשביל שהוא גדול :

שיג וראה הר"ם ז"ל שבירך ברכת המזון על יין פגום שהחזיר לקנקן
 שהיה בהוכו יין חי ושפך מן הקנקן לחיד הכוס ובירך עליו ברכת
 ברכת המזון כי אמר קמא קמא בטיל יין שחוד הקנקן רבה עליו ומבטלו
 ובפעם אחרת בירך על הכבים אע"פ שלא היה יין הרבה בחוד הקנקן ולא
 היה יכול לומר קמא קמא בטיל ובשעת הדחק היה :

הגיה

ומיהו נהגו העולם להוסיף מעט מים או יין כדאמרין בירושלמי ר' פלוני טעם
 כהא ומתקן ופירש רבינו יחיאל דמתקן בהוספות יין מעט שאינו פגום או מעט
 מים ומה שפי' בערבי פסחים (דף קו) יש קפידא אחלב' פגימא פ"ש"י דוקא
 קפיד אבל אם אין לו אחר מותר וכול לברך ב"פ הגפן ואפילו על יין פגום
 ומי"א קפידא דפגום אינו אלא לגבי קדוש או לגבי ברכות הטעומה כוס אבל
 לגבי ברכת נהין ב"פ הגפן לבדו אין לחוש כלל בפגימא עכ"ל .

וואחר זיין

חשבון

שיד ואדר שאמר לו בעל הבית הב לני ונברך אימי אוכל ואינו שותה
עד אחר ברכת המזון:

שמו בר האוחזות יש בברכת המזון ח"ך מן ה"ף לפי שאין מלאך המות
אף ש"ף קל"ף אכ"ף שולט במי שמברך אותה בשעתה ובכונה:

שיי ומתחיל ברכת המזון בא"י אמ"ה הזן את העולם ואינו אומר
חסדו עמנו כי חסדו עם כל דור ודור ואומר נודך ואינו

אומר בריח וחורת חיים ומזון ולא וזכור לנו וברושלמי יש מהו לומר אבינו
רועינו זונינו בשבת ואומר עיקר ברכה כך היא לכך נרגו לומר' בשבת נחמינו עד
התזריכה למקומה ואומר אבינו רענו ולא מלכינו עד והבנה ירושלים ואז אומר
רנה והחל לנו ומוס'ף מכחס ליון ובונה ירושלים:

הגיה

יש אומר בשבת נחמינו ובס"ף הברכה מנחם ליון ונוחמים פעם לדבריהם שאין
לומר רחם משום דדומה לתחנה ומיהו אין נחוש כיון שהוא מטבע הברכה כמו
זנינו פרנסינו והא' לאמריון בברכות (דף מה) ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים
בנחמה לא שיזכיר בלשון נחמה אלא שעיקר הברכה קרויה נחמה ועולם יתחיל
רחם ומסיים בונה ירושלים עכ"ל:

ובכל פעם שמזכיר ירושלים בספלה כורע ואינו אומר חי לבד וקיים לנצח
האל אבינו ואינו אומר המנך הקוי פי אין לומר הקוי כי אם בביה האבנו והוא
יגמלנו ואינו אומר ונאמר כי אם ואמרנו אמנו ואומר כל טוב חולם ובזאת
הברכה יש שלשה מלכיות בא"י אמ"ה אבינו מלכנו המנך הטוב:

שיי ואם שכן נחמנו בשבת והתחיל הברכה חוזר לראש:

שיח וכשדעתו של הרס ז"ל לשהות יותר אחר ברכת המזון אינו
מברך מיד ברכה מעין שלש לאחר ברכת המזון
לפי שדעתו לשהות:

שייט ואינו מברך זמן על שום דבר בראייה כי אם כשאכלו:
שב ירושלמי דפריק עשרה יוהסין ישמעו ענים וישמחו אר"בון
בשם רב עהיד אדם ליהן דין יחסבון על שחזקה עינו

מוני טגדים ולא אכל ור' אלעזר חש להביא שמעתיא הוה מלמס פריטי
למיכל בהון מכל מילי קדש בשחא והטעם כדי להצנות בברכת:

שכא ואסור לדבר אחר כל ברכה כגון הדלקת נר וברכת המיליא:
ומהרבה ענייני' עד שיסיים הענין:

ה"א לך הד"ר ברכו"ת מפ"ה ר"ס ז"ל
שכב ער פירות האילן אומר בורא פרי העץ וכן הזכור כשהו' כפול
הלצן ומפול הלצן ולמעל' מברך עליהן ב"פ העץ ונאחריהם

של ענבים ושל בוכר מברך עליה' ברכה אחת מעין שלש בא"י אמ"ה על העץ
ועל פריה עץ ועל ארץ חמד' טוב' ורחב' שרלי'ת והתל'ת לאבוהינו רחם ה'
אלדינו

אלדנו עליו על ישראל עמד ועל ירושלים עיר קדש במהרה נימיו והעלינו
בה ומאחינו בחוכה בא"י על הארץ ועל הפירות ובשבת ובי"ט מזכיר בה מעין
המאורע כך פירש הר"י מיימון ז"ל וכן משמע בירושלמי :

ועל

סדוק' שהיא פחת מפול הלכן מברך עליו ב"פ האדמה כמו קפריסין
למברכין עליו ב"פ האדמה לפי שאינו עיקר הפרי ולאחריו מברך
בא"י אמ"ה בורא נפשות רבות וחסרונ' על כל מה שבר' להחיות בו נפש כל
חי בא"י חי העולמי' כך מסיי' בירושלמי ושאר אילנות משהוליאו פרי שהם
עדיין קטני' מאלד חשוב הוא לברך עליהם ב"פ העץ כאלו נגמר הפרי
ועל גרעינין של גורגיונות שאנו לועזי' לירושו גרעיני אפרסקין ושל חפוחי'
ושל כל מיני פירות מברך עליה ב"פ העץ כאלו נגמר הפרי כדחקן קלפי
אבוזי' והגרעיני' כולם חייבי' בערל' ש"מ דגרעיני' מקרו פרי ועל היין
שהקדים פו' אייגר כגון ריחא וטעמא חלא מברך לפניו שהכל נהיה בדברו
ולנכוף בורא נפשות רבות אבל ריחא חלא וטעמא חמרא חמרא וכן פסק
הש"ס ומברך עליו ב"פ הגפן ולאחריו אחת מעין שלש :

שקדים

כשהן רכים (ס"ז דק"ן) אוכלין אותן כאל פותיהם ולא נטעי
אינטי אדעת' למיכל כשהן דקן כי אם בשביל לאכול גרעיני שלהם
מברך עליה' שהכל נהיה בדברו ואוחז השקדים המרים פו' בה"ג קטנים ב"פ
העץ גדולים ולא כלום ומיהו בפ"ק לחולין (דף כה) הן גבי מעשר שקדים
המרים קטני' חייבים גדילים פטורים מחוקים גדולים חייבים קטנים פטורים
ור' ישמעאל ברבי יוכי אמר זהוה לכתור ואמרי לה זהוה לתוב וסורס ר'
חגיגת כל פורי כמאן דאמר זהוה לפטר :

אנזים

מטיגים בדבש במחזור ויטרי פו' ב"פ העץ לאשחתי לעלויא ולא
כדברי האומר שהכל נ"ב משום דליבשא עיקר אדרבה אגוז עיקר :

ערמונים

וחבושים כיון שאין דרכן לאכיל חיים אלא מצוילים האוכלן חיים
מברך שהכל נ"ב ומתוולדים מברך ב"פ העץ :

ער

החוחים שגילים בכלאים ובעשבי השדה שקורין במבין ובלעז מור"ש
דמייא ופרי הקטן הנק' ארפר"ש בלשון אשכנזי ובלעז פרי"זש והוא אדום
כתבו בחוכה' שיש לברך עליהם ב"פ העץ וכן היה נוהג ר"ת בשם אביו ר' מאיר
אבל רבינו יוסף כתב שיש לברך עליהם ב"פ האדמה לפי שמלא' בחסות הגאונים
כל אילן דיבש בסיחוא וכלו גימיה וטרפיה לגמרי והדר פארי משרשא מברכין
על פירותיו ב"פ האדמה ומיהו נוהגים העולם כמו החוכמות כללא דמלתא
לדעת א"זה דבר נקרא פרי העץ כל דאי שקלת לפירא איתא לגוזיה והדר מפיק
מקרי פרי העץ ואי לא הדר' מכין מקרי פרי האדמה :

השותה

שמן זית אינו מברך עליו משום לאזוקי מויק ליה ואפילו נותן
להוד איגרון אינו מברך על השמן משום דהוה ליה שמן טפל ואגרון עיקר
והגן (ברכות דף מד) כל שהוא עיקר ועמו טפל מברך על העיקר ופותר את
הטפל אבל אם נותן שמן הרבה לתוך איגרון ושותה לר' וזה כגן דכייבין ליה
חינכת

חשבון

חיובא אז השמן פיקר ומברך רק על השמן ב"ס הפך וכן כסב ב"הג ואפי' לרפואה קא עביד כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי לברוכי וכן כל דבר דאית ליה הנאה מיניה בעי לברוכי ואפי' לרפואה קא עביד לכך השותה מים לרפואה שאינו מברך לא לפניהם ולא לאחריהם כדחנן (ב"כוס דף מד) השותה מים ללמאז מברך כו' ואמרו בגמרא לאפוקי היכא דחנקתיה חומלא דאמרוין ללא בעי ברוכי והכי שדר רב פלטוי גאון ריש מהיבחה מקמי דלשתי' לא בעי לברך שהכל נהיה בדברו משום דאמי' אבל לבתר דשהה מברך בורא נפשות רבות וכחז רבנו יהודה מפרי"ש וזה לשונו ואן נראה לי דטעמא הוי משום דלא מחהני מה לי לפניו מה לי לאחריו אלא ודאי לא לריך לברוכי כלל לא לפניו ולא לאחריו עכ"ל ורפיא בידיה מיהו השותה ואוכל דברים שאין דרכו לאכול ולשתות אלא לרפואה נרא' שהם מודים ודברי הכל שאין מברכין לא לפניהם ולא לאחריהם :

ער פירוש הארץ ב"פ האדמה הכוסב חטה מברך ב"פ האדמה כחנה מברך ב"פ האדמה אפאה בשלה בזמן שהפרוכות קיימות בתחלה מברך המוליא ולסוף ברכת המזין אין הפרוכות קיימות בתחלה מברך בא"י אמריה ב"מ ולסוף ברכה אחת מעין שלש על המחיה ועל הכלכלה ועל הנובת השדה וכו' וחיתם בה על המחיה ועל הכלכלה וכו' וכן דייסא וכן קמח ! רוב גגון מים' בלשון אשכנז בתחלה מברך בורא מיני מזונות . ולסוף שלש : וכן על **פנקה"בא** או ורומזי"ל וכל כיוצא בזה דאית ביה הוריתא דנהמא בתחלה מברך בורא מיני מזונות ולסוף על המחיה דאמר רב יהודה אמר שמואל כל שיש בו מחמשת המינין פי' חייטין ושערין ושבלת שועל ושיפון וכוסמין בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולסוף ברכה מעין שלש על המחיה ועל הכלכלה : ואוהן **שטיי"נקובאן** שעושין בפסח ממלות מברך עליהם המוליא כיון שנעשה מן לחם אבל חבשיל' שניחנין בו קמח להקפות המאכל כדי שיהא המאכל עב קלת יהוא לדבוקי בעלמא הוא דעבידא ובטל הקמח :

אורז ודיוחן בתחלה מברך עליהם ב"פ האדמה והיכא דבטלו ב"מ ולסוף קאמר הלמודא ולא כלום ופרש"י ולא כלום שאין לריך לברך עליו ברכה מעין שלש אלא בורא נפשות רבות לאפוקי מה"ג שכהבו שאורז ודוחן מברך עליה' בתחלה שג"ב : **המהא** דחטי פי' קמח קליות אומר רב יהודא ב"פ האדמה ולאח"כ פסק ר"י ב"ג רבות וכן הכוסב את החטה מברך לאחריו כי רבות של מליני בשום מקום שחקנו ברכה מעין שלש על האדמה ועל פרי האדמה דכפרקין דמפרש מעין שלש מאי היא לא מפרש רק על העץ ועל פרי העץ ועל המחיה ועל הכלכלה אבל על האדמה ועל פרי האדמה לא קאמר כך כהב בה"ג אבל ר"י נסהפק בדבר מדקאמר כל שהוא מין דגן ולא עשאו פת וכו' עד חכמים אומרי' ברכה אחת מעין שלש משמע אפילו אכלו חי דומיא דז' מינין דמדבר בהדיא על האדמה ועל פרי האדמה בכוסב את החטה אבל מבחון הגיבור מכהיבה אסרת ב"ג רבות וכיון דאיכא פלוגת' בברכה אחרונה אין לאכול שום קליות או חטים שלוקות

אל קוח שלא נתמצבו יפה אלא בחוך הסעודה שברכת המזון פוטרת' מברכה
 אחרונה וכן יש בירושלמי ר' ירמיה לא אכיל סלת מיומים שנסחפק מברכה
 אחרונה ומה שלא אכל אותן אפילו בסעודה ללמא סבירא ליה כרב ששח לנקאן
 דסביאל לפניו חלנים ועצבים בחוך הסעודה מברך לפנייהם ולא תהיהם והא נמי
 להך דמי : ומיהו לדין כל דב' שבחוך הסעודה קידם ברכת המזון ברכת המזון
 פוטר' מברכה שלבסוף כמו שאפרש לקמן בעזרי : מיהו אם מסחפק בברכה
 הראשונה מה היא מהם אומרים שהכל נ"ב או בפ"א פ"ח שמ"ך נחלה שהכל
 נ"ב לדין דברכה ראשונה אין לה עיקר מן החורה כלל ואינה אלא משום שאמור
 ליהנות מן הצה"ז בלא ברכה והיכא דמסחפק מברך שהכל נ"ב : וכן פי' רבינו
 יוסף ז"ל דהיכא דמסחפק על פרי אחד אם הוא פרי עץ או פרי האדמה מברך
 לכחילה ב"פ האדמה דקיימא לן על פרי העץ אם בירך ב"פ האדמה ילא ואע"ג
 דתנן דוקא דיעבד הא נמי כיון דמסחפק כדיעבד דמי אבל בברכה אחרונה אם
 הוא מסופק בה לא יאכל כי אם על השולחן כדפרישית :

ואותן

פא"ט ור"ש ור"י חייבים בתלה ובהמוילא הוילא ואיכא עליהם
 תוריתא דהמא : ונריך עיון על אוחן נילש דהו כמו גובלא בעלמ'
 דמברכין עליהם ב"ע מומות ואפילו למר זוטרא קבבע סעודה עליהו ומברך
 עליהם גאולא וב' ברכת היינו משום שאינו דק כל כך כמו עיסת נילש ואין לאכול
 אותם רק בחוך הסעודה וכן היה עושה ר"ת ושמשתי שמורי הר' יחיאל לא היה
 אוכל אותם פאט"ראש ור"ש שלם אלא בחוך הסעודה שלא היה ברור לו אם היה
 עליו תוריתא דהמא :

חביצא

פירש ר' שלם זכרונו לברכה שלק"ק שמפריין לחם בחוך האילפס
 ובערוך פי' פירורי לחם שדבקין יחד על ידי חלב ודבש או על ידי
 דבש או מ"ק וכן פ"ת ומסקינן אפילו פירורי לחם פחיתים מביית והוא דאיכא
 עליהן תוריתא דהמא מברכין עליהם המוילא ולאס"יו ברכת המזון ותוריתא
 דהמא פי' בערוך וז"ל שיש עליו תואר לחם וידוע כי הוא לחם אבל אם הוא
 נימוח וליכא עליה תורית' דהמא מברכין עליהו ב"ע מומות עכ"ל ולאס"ריה
 מעין שלם :

האוכל

לחם אפילו פחות מכזית מברך המוילא מיהו לאחריו אינו מברך ברכת המזון
 אלא אם כן אוכל כזית והכי איתא בירושלמי בפרק כ"ד מברכין כל האומר לאחריו
 שלש ברכות אומ' לפניו המוילא הקיבון היי פחות מכזית שאין אומרי' לאחריו
 שלש ברכות מעכשיו לא יאמרו לפניו המוילא א"ר אחא בר יעקב לשאר מנין
 נלרכה פי' לשאר מיני מאכל כגון מעשה קדירה ופח אורז ודוחן ופח הבאה
 בכיסין שלא קבע הסעודה עליהם שאין אומרים עליו שלשה ברכות אין אומרים
 לפניו המוילא : ומיהו כסחפק ר"י אם מברכין על פחות מכשיעור בני רבות אם
 לאו משום דר' דקוק בפ"ה היטן (דף כו) שלא בירך אחר אכילה פחות מבבילה
 דהבירא

תשבץ

דכב ר' ליה כר' יהוד' לאמר כביצה ואנן קיימא לן כר' מאיר דאמר כזית ואיכא
 למימר ברכת המזון הוא ללא בירך וברכה מעין שלש לא מצרכין עליהו כדאית'
 בירושלמי ומיחו שמא בירך בורא נפשות רבות : וכחב רבינו יהוד' מהכחבא שלא
 נחקה ב"ר רבות אלא אמילת' דשיך בה שלש ברכות או מעין שלש אם אכל
 כשיעור' הלכך אם אכל פחות מכוזית מצ"ך עליו ברכה ראשון' דאסור ליהנות
 בעולם הזה בלא ברכ' ואפי' אכל מהו אבל לאחרי' אינו מצר' כלום עד שיאכל
 כזית **ועל** היין ועל שאר משקין מסופקים החזום' אי מצרכי' לאחרי' אפינו
 בכות' אי נמי דוקא בכביז' דלמא מ' דה רבי מאיר לר' יהוד' בשתייה מדד' ש'
 ליה ובעת' זו שתייה ושביעה היינו בכביזה כדדריש ר"י איכיל' שיש בה שביעה
 ואיזו ז' בכביזה או שמא יש חילוק בין שביעה לאכילה לשביעה דשתי' ושביעה
 דשתייה אפ' לו בכות' ומצד עליו : וטוב ליהוד' ולשחוח או פחות מכוזית או שיעורא
 רבה כדי ללאת מ' די ספיקות הללו כדי שיצ"ך נאח' ייהם : אבל אם אכל בריה שלימה
 מפרש ב' רוסלמי אפילו אכל פריזא של ענב או של רימון כיון שהוא בריה שלימה
 אע"פ שהוא בריה פחות מכוזית מצד ואפילו על בריה שלימה' יורא שמים אל יאכל
 פחות מכוזית אלא בשעודה דברכה המזון פוצרת כך פ"י פרק היכן (דף כו) לכוין
 ב"פ האדמה ז' גבילא ופלגלא יבישתא וידופלא ונלגנן וזרזו ושיירגיל וכל מיני
 בשמי' יבשי' שאין דרכן לאכול בלא הערוב' א"מ לא לפני' ולא לאחרי' מושקט'
 ב"פ העץ קיילא ומסמר גרופלא שקירין ניגלין. ב"פ האדמה הומלחא דאחי
 מבי הגדולה פר"שי לט"ווריא ב"פ האדמה ובעירך פי' שהוא זנגבילא רטיבתא
 בשמים שחוקים שקורין גומלנא ווארלא כ"ראה לצדך עליהם ב"פ האדמה כמו
 הומלחא וכל מ'ני בשמים אם אינו יודע אם הוא פרי אם לאו מצד עליהם שהכל
 נ"ב שר' אחד שער שערות ואחד שאר שער מצד עליו שהכל נ"ב וכן דבש המרי'
 וכן חומץ מצד עליו שהכל נ"ב ויין תפוחים ומי תפוחים וכל הז' מכל פירות
 שבעולם מצד עליהם שהכל נ"ב חוץ מהענבים שבזמן שהענבי' מבושלים מצרכין
 עליו ב"פ הגפן וכן סופי ענבים שלא יתבשלו לעולם בין הענבים עלמם בין היוולא
 מהם מצד עליהם שהכל נ"ב חוץ מה שזב מן הענבי' מבושלים שלקוח ק"א ח' יא
 מצד שהכל נ"ב וסלקא וכרבא וכיוולא בהם שהם טובים מבושלי' יותר מחיים
 דאשתי לעילוייא מצד עליהם ב"פ האדמה ושימין וכרישין וכיוולא בהם שהם
 טובים חיים יותר מבושלים חיים מצד עליהם ב"פ האדמה מבושלים שהכ' נ"ב
 ואפ' לו אם יש אדם שאוכלן ברזון מבושלים יותר מחיים מצד עליהם ב"פ האדמה
 בטלה דעתו אלל כל אדם וכל מיני קטניות ולפתות שטובים חיים ממש שלין מצד
 ב"פ האדמ' כרישין מבושלים עם הבשר דולאי אשחני לעילוייא כי עינינו רואות
 שטובים הם מאד יותר מבהחיה ששומן הבשר ממתיקם והאוכלן לעיניהו שאין
 איכל מן הפת או אינו אוכלן טפילה לדב' אחר מצד ב"פ האדמה **בררא**
 דמלחא כל דאשחני לעילוייא כשנחבשל ואין דרך לאוכלו חי אלא מבושל כשהוא
 חי מצד שהכל נ"ב וכשהוא מבושל אם הוא פרי עץ מצד ב"פ העץ ואם הוא פרי
 האדמה ב"פ האדמה ואם הוא אפכא כשהוא חי מצד ב"פ העץ או ב"פ האדמה
 וכשהוא מבושל שהכל נ"ב יין מבושל מצד עליו ב"פ האדמה כדמשמע בירושלמי דמסכ'

תרומו

חשבון

הרומח שמשיבו : **מִי־דְסִילְקָא** פירוש מים שנחשלו בהם תרדין כי סילקא מברך עליהם נ"ע האדמה ומיא לניפחא כי ניפחא ומיא דכולהו בניקי כי סילקי **אין** הכולע רשאי לבלוע עד שיכלה אמן מפי רוב העונין ויש לחהוך הלחם מעט ולגחו מחובר בלחם עד שיבלע ולא כאוחס החותכים לאתר הברכה דהוי הפסק טובא בין ברכה לבלועה ואינו רשאי לבלוע עד שיבאו מלח או לפתן לפני כל אחד ואחד ואם הפת נקיה אינו צריך אבל בשבת יברך ואח"כ יחמוך כדי שיבא שלם לחם משנה כי כשהוחך נופלים פירורין ממנו ואינו שלם ואם הפת מחובר בחבלין לא צריך ואם מלוח הוא כעין לחם שלנו אין צריך כדאמרין לי דין צריך בשטונן פ"ח ואסור לדבר אחר הברכה עד שיאכל אבל טול בריך פי' שהבולע אומר לפני ההעודה טול ברכת המוליא לא חשיב הפסק וכן גבינו נהורי פירוש לושו האצורסן לבורים לא היו הפסק אבל אם כח דברים אחרים ללא שייכי בהעודה צריך לחזור ולברך ובירושלמי איכא פליגתא כמה בולע איכא לאמר בכזית ואיכא לאמר אפילו בפחות מזית : רב אמר ורב אבי כי מיקלע להו רפתא לעירובין מצרכי עלייהו המוליא אמרו הויליא ואיתעביד בה מלואה תחעבד בה מלואה אחרת ופר"שי בככר שערבו בה אחמול עירובי חליות הו צ"ל עין עליו למחר בשבת דכיון דהוי קיים העירובין אין השמטות תו לא צריך דלמשמע בפרק במה מליקין (דף לד) הביאו לפניו פתיחין גדולים ושלימים קטנים אידי ואידי של קטנים הלכה כר' יוחנן לאמר שלימה מלואה מן המוכחר ויבלע על השלימה ואפילו אם הית' הפתיחה פת נקיה ושלימה פת הדראה כיון ששחיהן מין קטנים הם אבל פרוכה קטנה של קטנים עדיפה משלימה גדולה של שעורים וירא שאים מניח פרוכה לחוך השלימה ובלוע משתייהם ואם יש שתי שלימות ממין אחד אחת גדולה מחבירה מברך על הגדולה פת שעורים ופת כוסמין אע"פ שהכוסמין יפין מן השעורים של שעורים קודמת לפי שהיא משבע המינים הכי תיבא בחוס' ירושמי פת טהורה ופת עמאה מברך על הטהורה פת נקיה עמאה פת קיבר טהורה מברך על איזו מהם שיראה: די"ג בל"עת מל"ה נפס"ת תמלא נמעלה בהלכות פתח ס' ל"ט .

ובשבת חייב אדם לבלוע על שתי ככרות רבי זירא בלע לכולא שירוחא כיון דכולא יומא לא עביד והסתא קא עביד לא מיחוי כרעבהנותא אם אמר על הפת ברוך המקום שבראה ילא דהלכ' כר' מאיר וכן פוסק בירושלמי ול"ע אם פסק כר' מאיר אפילו אם לא הזכיר פת ואם אמר בהחילה כך ילא ידי ברכת המוליא ואם אמר כך ברוך ההעודה ילא ידי ברכת המזון פסק רב האי גאון כר' יוחנן לאמר כל ברכה שאין עמה מלכות אין זה ברכה ואם ללג מלכות יחזור ויברך ואע"ג דאמר אבוי כוותיה דרב מסתברא קיימא לן כר' יוחנן והא דליייהו אבוי בייעשה לרב מדנא קאמר מלכותא איכא למיחוי תנא כי ר' כנא ל חשב וליז :

ער גבינה ועל חלב ועל בלעים ועל בשר ועל כל דבר שאין גידולו מן הקרהע אומר לכתחילה שהכל ניב ולבסוף נ"ע רבות על כמהין ופטריות מברך ש"ג בדבריו דכי רבו רבו מארעא מינק לא ינקי על תמרי דזיקא וכן עני כל פירות

חשב"ץ

פירות שהרוח מכשב אותם מסקינ למכרד ב"פ העץ הביאו לפנו מינים הרבה
 ואין בהם מז' מינים כגון אתרוגים ותפוחים וכיוצא בהם מנרד על החביב החלה
 ב"פ העץ ואין לרד לחזור ולכרד על השני לכיון דברכותיהם שוח אכל אם יש
 בהם מז' המים קיימא לן כר' יהודי דמין ז' עדיף ומכרד עליהם אע"פ
 שהאחרים חביבים עליו יותר וכשאין ברכותיהם שוח כל המוקד' בפסוק מוקד'
 בברכה ואם יש לפניו פרי העץ ופרי האדמה מכרד על פרי עץ החלה ואח"כ על
 פרי האדמה וכן פסקו הגדולי' ודלא כרז האי גאון ורש"י שפירטו שברכה למן
 הקדי' לשל זית אם ירלה להם את' א' כרז אבל אמוראי דלקמן סברו להו כר'
 יהודא וקיימא לן הכי ואם יש לפניו ב' מינים אחד ברכוהו והאחד ברכוהו
 ב"פ האדמה ב"פ האדמה קודמה וחיים ותמרים קודמים לגפן ורמין והאנים
 שזים ראשון לארץ ותמרי' שני לארץ ואלו שלישיים ורביעיים לארץ לחביב ארץ
 חסה ושעורה וגפן וסארי' ורמון ארץ זית שמן ודבש דבש קורא הפסוק תמרים היא
 לפניו חביב שיש בו קמח כוכמין או קמח שיפון או שבולת שועל וגפן והאניה
 ורמון נ"ל כיון למכרד תחילה על ההבשיל בורא מיני מנוחה
 בברכהו קודמה ואע"ג דהוי ממין ז' וכיבמ' ושבולת שועל ושיכון לאו ממין ז' נניחו
 מ"מ כיון דחשיבי לעבדי מנייחו פח מכרדין עליהם המוליא וברכה המזון נרא'
 דברכותיה קודמות אמר רב פפא הילכתא דברים הבאים בחוד הספ דה אין
 טעונים ברכה לא לפנים ולא לאחריהם פרי' כגון גנים בשר וירק וכל דבר מליח
 שריגין לאכול עם הפח בתך הסעודה אע"פ שאוכל בלא פח וכן דייבא
 ורומז יש וכיוצא בהם כיון שרגילים להיות בעיקר הסעודה אין לרד לכרד וכן
 כל המסקין הבאין בחוד הסעודה מחמת סעודה חשיבי ואין טעוני' ברכה לא
 לפניה' ולא לאחריהם חוץ מן היין הואיל וקובע ברכה לעלמו טעון ברכה לפניו
 ולא לאחריו כדחתן במחיתתין ולא לאחריו וכדמוכח בערבי פסחים (דף קג)
 בעובדא לחלמיתיה דרב דמר בריד אכבא קמא ואכבא בתרא דברכתא אלמא
 לא בריד בתרי כבי שחוד הסעודה על הגפן ועל פרי הגפן דאי בריד אכבא
 הוי הפסק בלא ברכה המזין ומהאי טעמא לא מברכינן בפה"א במרור מש
 דהוי דברים הבאים בחוד הסעודה ואע"ג דאהי לשם מלוה מ"מ חשיב הבא מחוד
 הסעודה כמו פסח שנאכל על השביעה דאין מלכתין בו את הפח והניח בחוספת'
 שמכרדין עליו על אכילת פסח ולא שהכל נ"ב אבל מה שפ' ר"י דברים
 הנאים מחמת הסעודה שמלפתין בו את הפח לא נהירא דמחיתתין היא כל
 שהוא עיקר ועמו טפילה מכרד על העיקר ופוטור את הטפילה ועוד מזפריד
 עלה יין נמי בפטרי' פח אלמא בלא טפיל' איירי דאי פריד מין שסוריה בו פח נפטרי'
 פח מאי קשיא ליה הכא אמרי' דלא פטר ליה כי איתא בכהאי גו נא **דברים**
הנאים בחוד הסעודה שלא מחמת הסעודה טעונין ברכה לפניהם ולא לאחריה' כגון
 פירות שאין רגילים ללפח בהן את הפח ואינם באין להשביע כי אם לעכל המאכל
 אפילו אכלם בחוד הסעודה טעונים ברכה לפניה' ולא לאחריהם לאחר הסעוד'
 פי' שמשכו ידיהם מן הכת קודם ברכת המזון כל מה דביאו לפניהם כל מיני
 מליח בשר ודגים בין פירות טעונים ברכה לפניהם ולאחריהם דאין שלישי זה

אינו נוהג בזמן הזה כי אין לנו מושכין את ידינו מן הפת עד ברכת המזון א"כ מה שאנו אוכלים בסיף טעונין ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם :

דרייטא בחוד הסעודה הוי כמון לזכרים הבאים מחמת הסעודה ואין טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם וכן פירש בערוך ולא כפירוש ר"שי למפרש טעונין ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם וא"ת ומאי שנא דייבא מפח הבאה בכיבין דלאמרינן בסעך דטעונה ברכה לפנייהם ולא לאחרייה' וי"ל דייבא באה להשביע והוא עיקר הסעודה אבל פת הבאה בכיבין באה להחטוג להקל מכובד המאכל כדלאמרינ' הגהו כיסנין מעלו לליבא : לחמניוה שקורין טייליש בלעז ללא פטר להו פת מברכין לפנייהם ללא חשיבי מחמת הסעודה ספי מפח הבאה בכיבין בחוד הסעודה שטעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם ויש להסתפק בדבר אט אדם אוכל בהתנת סעודתו פת ופירות והם עיקר סעודתו אם יברך עלייהם אם לאו כי סברא הוא שלא יברך עלייהם כדלאמרינו בירושלמי רב הונא אכל חמרים עם פת א"ל רב תיבא בר אשי פליג את על רבך שבקן בחר מזונייה ואת מברך עלייהו חחלה וסיף א"ל אינון עיקר מגיבתי פי' הן עיקר אכילתי והיבא דבאמצע סעודה אוכל פירות עם הפת איבא למימר היבא שאין לרכו ללפת בו את הפת טעוני' ברכה לפנייהם והא דא"ל שבקן בחר מזונייה ולא לאמצע מזונייה משום ברכה דלכסוף קאמר ליה ולריך עיון וירא שמים האוכל פירות בחוד הסעודה יאכל מהם חחלה בלא פת' ואח"כ יאכלם בין בפת בין בלא פת ועל היין שבחוד המזון פי' לעיל שאין לריך ברכה לאחרייהם ולאפוקי ממחזור ויטרי שכתוב בו שאין ברכת המזון פוטר אלא מיני מזון ולפתח ועל היין של ברכת המזון לריך לריך אחרייהם ברכה מעין שלש לאפוקי מה"ג שכתוב בהן שאין לריך כה"ב במחזור ויטרי שיש לבך על המים שבחוד הסעודה והטעם פי' רייבין דדוקא פת פוטרת כל מיני משקה דזייני חוץ מיין הואיל וקובע ברכה לעצמו אבל מים ללא זייני לא פטרו דתנן הגדר מן המזון מותר במים ובמלח ואין נר' דאין הטעם בכך שהרי היין פוטר כל מיני משקין אע"פ שברכתו צ"פ הגפן ולא דגו להו אלא משום חשיבות פטרי להו הכא נמי פת דקשיב טפי פטרי לכולהו חוץ מן היין והר' יוסף פי' דשאר משקין לא חשיבי באיס מחמת סעודה חוץ מיין דבריר ומחלואה איש לאכול על ידו להכי פריך יין נמי נפטריה הפת ופי' דכל כל משקין יש לברך באמצע הסעודה אבל ר"ת ור"י לא היו נוהגים לברך על שום משק' בחוד הסעודה חוץ מיין וכן נהגין בצרפת ומי שמברך על מים בחוד הסעודה יש לו לברך על כל פעם ופעם דחשיב נמלך יש רגלין להסיר הצפה קודם ברכת המזון מדלאמרינן בכילד מברכין (דף מב) הילק אסור לאכול אלא מאי שסו רגילין להסיר השלחן קודם ברכת המזון ואין נר' דדוקא בימיהם שהיה נכל אחד שולחן לפניו מהירין מלפני הכל ולא מפני המברך אבל עתה שכולנו סמוכים לשולחן אחד אין נר' לסלק המפה ולהלחם עד אחר ברכת המזון : **בירד** על היין שפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון פי' שהיו קובעים לשחות קודם אכילה פוטר את היין שהיו שוחים בקבץ לאחר שגמרו לאכול קודם ברכה המזון ומיקי לה בגמר' (ברכות דף מב) בשבתות וי"ט וכשתה הקום

חשבון

ובשעה שאדם יולא תבית המרחץ אבל בזמן הזה אין אנו רגילי' לקבוע לשחור' נקבע לאחר אכילה קודם ברכת המזון אחרי שמשכו ידיהם מן האכילה צריך לחזור ולברך עליו כמו בשאר ימות השנה לדיכבו :

ואותם בני אדם המבדילי' על השולחן פסק רבינו יוסף ז"ל שאין צריך לחזור ולברך ב"פ הגפן בחוץ הסעודה אע"ג דהבדלה יכולה להיות שלא במקום סעודה כיון דהשחא במקום סעודה הבדיל אין צריך לברך דהא תקן צירף על היין שלפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון היכא דלעשהו לשכוח והיה הכא כיון דלעשהו לשחות בחוץ הסעודה ועוד על כרחך לא קמבעי לן ב"פ כיצד מצרכין (דף מצ) אלא בבירך על היין שבחוד המזון אם פטר היין שלאחר המזון אלא משום דזה לשחות וזה לשרות ולא אחי לשרי' ומפיק לשחור' אבל איכא פשיטא דכטור דלישחות עדיף ופטר דלשרות ועוד עשמע אפי' לר' יוחנן דאית ליה ים קדוש שלא במקום סעודה אפילו הכי אית ליה אף ידי ויין יאל שילא זיין של קדוש ידי ברכת ב"פ הגפן: ואע"ג דר' יוחנן איחושב בני מילי בשבוי מקום אבל באוחו מקום עלמנו פשיטא דילא וה"ם להבדלה כדפרי' וכ"ש דזיין קידוש יאל לדין דקיימא לן דאין קדוש אלא במקום סעודה: ואוהם בני אדם שמקדשין בבית הכנסת כמו דרכינן בכל הקהלות הקדש אין לו למקדש לטעם דכיון דאין קידוש אלא במקום סעודה הרי הוא טועם קודם קידוש ואפילו על הקטנים אני קורא חגר שהחזן נותן להם לשחור' מן היין דהיי דקטן אוכל נבילות אין צ"ד מזוין עליו להפרישו מ"ע לא ספינן ליה בידים כדאמרין בספר' חרש (דף קיד) ואי איישר חילי אכטלויניה שאם בימי חכמים היו עושים כן היינו לאפוקי אורחי' ידי חובתן דאכלו ושחו בני כנישתא אבל עתה אינו כן אמנם חוזר אני לקיים את המנהג דלא שייך למימר לא ספינן להא איבורא לקטנים אלא באיבור לבד כגון נבילות וטריפות וכיוצא בהם נפקא לן בפרק חרש מלא האכלו להזכיר גדולים על הרטנים אבל קידוש היום מלאת עשה הוא ולא אחיא מהחם ומחם נמי לא אחיא דמה לנשים דאיניהו גופייהו בנות עושהו ומכל שישנו בשמירה ישנו בזכיר' לא נפק לן קטני' כיון דאינהו גופייהו בנות ליתיהו בשמיר' **והמברך** על שולחמו יזהר שלא יבא שום לחם על השולחן ואם יש לחם על השולחן יבא כדאמר' בערבי פסחים (דף ה) ושזין שאין מביאין השולחן אלא אם כן קידש ואם הביא פורס מפה ומקדש וא"ל ה"ר בר' נחמני בשם הרי' משה מג"רן דהכי פי' אע"פ שחלקו בית שמאי וביה הלל ב"פ אלו דברים (דף נב) בהלכו' סעודה הי מיניהו קדים שזין זה וזה שאין מביאין הפת ערב שבת קודם קידוש לפי שכל המוקדם בפסיק מוקדם בברכ' ואם יביא את הפת יצטרך לברך על הפת קודם קידוש אבל אם הביא פורס מפה על הפת והוי כמאן ליתיהו ואז מקדש ואם בני אדם ישנו או הביאו לשחות בזמן הזה כל אחד מצדד על הפת ואין אחד יולא בברכה חזירו לפי שאין אנו רגילין לקדוע עצמינו לשתיהו כמו בימיהם אבל ישנו לאכול לחם אע"פ שלא הביאו אחד מצדד לכולם דישיבה לדין כהביבה בימיה' דמי לפי שאין אנו רגילים בהביבה ואם בני אדם מהלכים בדרך ואיכלים ולא ישנו כל אחד מצדד לעצמו בא להם יין בחוץ השזון כל אחד מצדד לעצמו ואפילו אם יושבים

יחזיקו או הסיבו לאכול לפי שאין בית הכליפה מנוי ואינם שומעים לדרכה ובעיני
 דעה שומע ומשמיע : כחוב במחזור ויטורי שאם אמר באמלע סעודה סברי
 מזורי והם שומעים למכרד ומניחין לאכול כולם יולאים בדרכה המכרד ואין נראה
 לרבינו אלתן ז"ל דכיון דחקינו כל אחד מכרד אין לשנות ואעפ"כ נהגו העולם כמו
 שכתוב במחזור : **הבזריח** בפירות כמו אתרוגים וחדשים ולאו דוקא הני אלא
 ה"ה כל פירות מכרד בא"י אמ"ה אשר יחן ריח טוב בפירות והני מילי כשלקחן
 מתחילה להריח או לאכול ולהריח אבל אם אכלן ולא נהכוין להריח אלא אגב אורחיה
 העלה ריח אינו מכרד דאמרינן בפרק אלו דברים (דף ג) כל היכא דלאו לריח
 עביד לא מכרכין עליה כגון בשמים של בית הכסא שאין אלא להעביר ריח רע
 וכן כל כיוצא ואתרוג של מצוה כחז רבינו אבי עזרי המרים בו מכרד אשר נחן
 ריח טוב בפירות ורבינו שמחה אומר דלאו לריחא עביד ואין מכרכין עליו הנכנס
 לתנוה של בשם והרים ריח אפילו יושבים שם כל היום הולו אינו מכרד אלא פעם
 אחת נכנס וילא מכרד על כל פעם ופעם : נרא' דאין דעתו לחזור מיד מיירי
 אבל אם דעתו לחזור מיד לא אסח דעתיה : ובשמים של בשם נמי לריח עביד דניחא
 ליה דכירטו אינשי וניחא ונזכיה מיניה **ועל** הפסד וכיוצא בו שאין לאכלו אלא
 עיקרו לריח מכרד בורא עלי בשמי' ושמן בשמים של אפרסמון מכרד בא"י אמ"ה
 בורא שמן ערבי קנה וקמון ונלבין וכיוצא בהן בורא עלי בשמים : ועל רוח
 מושקט ביו"מ גזין (בלשון אשכנז) ושומים מכרד בורא עשני בשמים : ויש לו
 לבדך קודם לפעשייתן פי' קודם לריחוי . **אמר** רב משיריף האי נרקוס דגינית'
 (פי' ליליא חבלתה השרון מתרגמין נרקוס) מכרד בורא עלי בשמים דברא פי'
 אוחס סגדלים בשדה מכרד בורא עשני בשמים : האי מאן דנפיק ביומי ניסן וראה
 אילני דמלכבדי פי' שמוציאין פרק אומר בא"י אמ"ה שלא תיסר בעילמו כלום וברא
 בו בריות נאות ליהנות מהם כך היא הדרכה כפר"ח ולא גרסינן בריות טובות
 ואילנו' טובות וכחז רבינו יוסף שאם לא ראה עד כי כבר גדלו הפירות בזילנות
 נראה שריד לבדך כן פר"ח היכא דאכל פירי ומיני מזוני וסחה חמרא מכרד
 בא"י אמ"ה על המחיה ועל הכלכלה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פ"ה
 ועל תרבות השדה וכו' ותותם על הארץ ועל המחיה ועל הפירות ולא הוי"א חתימה
 בשמים לפי שהארץ מוציאה המחיה והפירות : **שרשה** שאכלו כאתת
 ח יבים לזמן אבל אכל טבל וכו' אין מומנים רשבים אומר אם יש בני אדם בחבור'
 ואחד נזהר בפה של גוים ואחד אינו נזהר בפה של גוים אמ"ה שאוחז שזוהר בפה
 של גוים אינו יכול לאכול עם חבירו מי' כיון שאוחז שאינו יכול לאכול עם אוחז
 שזוהר מלטריפין לזימון והביד ראה מלאמר ריש לקיש במסכת ערכין (דף ב)
 הכל חיובים בזימון כהנים לויים וישראלים ופריך פשיטא לא לריבא דכהנים אכלו
 חרומה וקדשים וזר אכל חולין מהו דתימא כיון דזר לא מצי אכיל חרומה וקדשים
 לא מלטריף קמ"ל כיון דכהן מצי אכיל חולין שפיר דמי : ומס' משמע שאם ג' בני
 אדם מודרים הנאה זה מזה לא מלטריפים לזימון וכן כהן וזר שאיכלים יחד כהן
 אוכל חלה וזר אוכל פה של גוים ע"ז והכהן נזהר מפחם לא מלטריפי : שנים
 שאכלו יחד אם רצו לזמן מומנים אלא שמצוה שכל אחד מכרד לעצמו אבל אם אחד

השבץ

ס פ' ואחד בור כופר מצרך ובור יולא ולריך שיכוין הסופר להוליא וגם הנור מכוין
 לאלא בברכהו דבעין שיכוון שומע ומשמיע ונשים יולאוח בברכת המזון שלנו לע"ג
 ללא דעי מאי קאמריין פמו בור שילא בברכת המזון דכופר ומיהו אין מזה ראיא
 דמלינו למימר דמיירי שהבור מבין בלשון הקדש אבל אינו יודע לברך ורשעי הביא
 ראיא מהלומז ששמע אשיריה ילא ומיהו יש לומ' פרבומי ניבא שאני כדליח' החס
 אמר רבינא אכן האחסחרני בני ה"מכי' מי ידעיין מאי ניהו שיש' שאכלו
 כאחא לע"פ שעדיין לא אכלו איין רשאין ליחלק פ' ועדיין לא אכלו
 אגא שברכו ברכת המיילא ועדיין לא אכלו שיעור אכילה ירושלמי
 פליגי תרין אמוראין חד אמר נחמו דעחס לאכול מחחילה חייבים לומן אבל
 רשאים ליחלק גמרו לאכול אכלו כות זהו בסוף ואין רשאים ליחלק וחד אמר
 אכלו כות זהו בחחילה ורשאין ליחלק גמרו לאכול זהו בסוף ואין רשאים ליחלק
 ו"ח ורב אלפס גרביג' שיטנו לאכול לע"פ שכל אחד אוכג מככרו אין רשאים
 ליחלק שלשה שאכלו וילא אחד מהם לשוק קורים לו ומזמנים עליו והוא דקרו ליה
 ועמי פי' שהוא כ"כ בקירוב שאם יק-אוהו שיכול לשמוע הברכה וה"ה לש-היה
 וילא אחד מהם לשוק שלשה שאכלו אחד מפסיק לשנים ושנים אין מפסיקין
 לאחד פי' אין חייבין להפסיק ומיהו אי בעו למיעבד לפנים משורת הדין להפסיק
 הרשות בידם כדעבד רב פפא לאבא מר בריה וכשהאחד מפסיק באכילהו עד
 היכן יש לו להפסיק רב נחמן אומר עד נברך רב ששה אמר עד ברכם הן
 פי' עד זעוד בכלל כי לרב נחמן שיגמור נכד לרב ששת שיגמור ברכת הן ולא
 היחיד איכל לפניו והם גימרים ברכת המזון ומסקיין ומבעי' לן לסיבן חוזר פי'
 שהיחיד לאחר שגמר סעודתו ופסיק למקום שפסק וקיימא לן כרב ששה הלכתא
 שיפסיק עד סוף ברכת הן לאחר שגמר ברכת הן מחא ל בברכת הארץ דהיינו
 במקום שפסקו ולא נו לרך לזמן שכבר ילא יני זימון ופי' טוב וישר מאל ור' שיי
 פי' עד היכן ברכת זימן שליכס להיזת ג' ושנים לא יאמ' והא"כ משמע מחד
 פירושו שיחיד אין לו לומר ברכת הן ופירושו רחוק והכי איחא בהוספות ובאל לפכי
 פירוש עד היכן ברכת המזון כעין פירוש ר"י אך שינה קלת בפירוש השמיטה
 והג"הא אבל לסיבן חוזר רב זביד משמיה דאבבי חוזר ל-אש ואומר נברך שאכלנו
 משלו וטובו חיינו וכן פי' בה"ג ועוד פי' בה"ג הי"כ דקא בעי למיפק חד שיכיהו
 ובעי חבריה למיעבד ליה לפנים משורת הדין פוסקיין סעודתיהו ומזמני' עליו עד
 הן וגומר איבו ברכת המזון ונפיק וחוזרי' ואוכלין וגומרי' כעודתיהו שנים
 שאכלו מ"ה שיחזרו אחר זימון ואי אחי עלייהו גברא מ"ה שיחזרו לו לאכול
 ולשה: כדי שיטרף עמהם לזימון וכן משמע בריש פ"ק כל הבשר (דף קו) וכן
 לערין עשרה מ"ה נחור אחריהם כדאמרין פ"ק שלשה שאכלו (דף כ) רבינא ור'
 חשא בר בודי איקלעו לבי ריש גלותא קס רב חמא וקמהדר אב' מאה אמר ליה
 רבינא לא לריכת הכי אמר רבא הלכה כר' עקיב' דאמר אין בין ק' ל' ומ"מ שמעיין
 מהכא דמ"ה לחור ואחר עשרה ואפי' א"ס כבר גמרו לאכול מלטרף השלישי עמה'
 כל כמה ללא אמרו הב לן ונברוי' אבל אי כבר אמרו הב לן ונברייך או משו ידיהו
 מים אחרוני' טוב אינו מלטרף עמהם כדאמר רב ושמואל היו יחב' כסעודתא
 אחא רב שמי בר חייל גביהו הוה מסרהב למיכל אל רב מי סברת

לאילנותי ביהן אמן כבר גמרינן להעודתא איל שמואל אלו מייתי ליה לאבא
 ארדלייא וגחלייא מי לא קאכלינן וכו' וקיימא לן גדול מברך ואפילו אחא
 לבכוף עיבו אי בעי גדול יהיב רשותא לאחיינא ומברך כלאשכחנא ר' ור'
 חייל ורב הוו יחבי בהעודתא כו' עד איל רבי חייל לרב בר פחמי עיין
 בברכת מזונא קאמר לך בא ומאין כהם מכרכים ולא אכל ולא שחא עמהם
 אשכחינאו דקאמרי נברך אומר ברוך ומברך שמו לעולם ועד אשכחינאו
 דקא אמרי ברוך שאכלנו משלו אמר איבו אמן ותו לא ואי הווי בי עשרה
 ואשכחינאו דקא אמרי נברך אלדינו אמר איבו אלדינו ברוך ומברך שמו לעולם
 ועד כך כחוב בה"ג :

העונה

אמן אחר ברכותיו הרי זה בור חוץ מאחר בונה ירושלים שבברכ'
 המזון וכן כחוב בה"ג וכפרשי ולא דוקא בונה ירושלים הוא
 הדין אחר כל סיום ברכות כמו ברוך שמונה עשרה ובכוף ישחבת
 שהוא סוף פסוק דומים ובסוף יהלוד להלל וכן כל כיוצא בהן אלא לא נהגו
 העולם לומר אמן אלא אחר בונה ירושלים שבברכת המזון רב אשי פני לים
 בלחשה כי היכי דלא לזוזלי בברכת הטוב והמטיב :

בעל

הבית בלע אע"פ שאורח גדול ממנו ואורח מברך ברכת המזון אע"פ
 שבעל הבית גדול ממנו אבל אם אין בעל הבית עמהם אז גדול בולע
 ומברך ואם רואה בעל הבית לברך כגון שהוא גדול הרשות בידו וכן מברך
 אורח יא ר'ין מלפני אבינו שבשמים שלא יבוש ממרי בעל הבית הזה בעולם הזה
 ולא יכלם לעולם הבא ויזלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו מרובים ומליתים
 קרובים לעיר ולא ישלטו טען במעשה ידיו ולא במעשה ידינו ואל ידקר לא
 לפנינו ולא לפנינו שום דבר חטא והרהור עבירה ועון מעשה ועד עולם :

יראים

מזוהמות פסלות לברכ' ודוקא בימיסם שהיה מלח סדומית מליה
 ביניהם אבל לדין לא מיהו מאן דרגילין במים אחרונים אסור לברך
 עד שיטול כלאמרינן ככילד מברכין (דף מג) כיון דרגילין במיטח' מיטחא מעכב
 לן והמבר' ברכת המזון נוטל מים אחרונים חחילה ואין המסובין רשאן לשעים
 עד שיטעוסהמברך ובירושלמי עשמע דוקא כגון שהיו כולם זקוקי' לכה אחד אז
 לכבר אח' אבל אם כל אחד יש לו ככרו בידו אוכלין אע"פ שלא אכל המברך
 ואם כל אחד כוכו ביד שוחין אע"פ שלא שחא המברך וכן משמע בערבי פסחים
 (דף קו) דהוא כבא גחין ושתי קודם שבירך רב אשי וכן משמע מהכא שאין
 לר'ד לספוד מכוס של ברכה לכוס של כל אחד ואחד ומיהו היכא שהכוס' שלהן
 פגומא אז טוב לשפוד מכוס של ברכה לכוס של כל אחד כדי שישהו מכוס
 שאינו פגום שאין שהייתה מעכבה כיוון ששחא המברך ירושלמי הוא דנסיב
 חורטום ומברך עלה והוא נפיל מיניה מברך חנייטת פי' כיון שאוחו שנהכוין
 לאכול נפל ואבד אם רואה לקח אחר ולאכול לר'ד לחזור ולברך עליה ופרך
 מה ביט לבין אמת המים פי' שאדם שיחה מן הנהר ואחז מים שהיו לפניו
 בשעה ברכה אזלי לכו ואחו אחרים ומשני חמין דעמו לכך כי יודע הוא שאלו
 ילכו להם ויבאו אחרים החקיהם והפך ברכה לבטלה אומר בירושלמי שיש לו
 לומר

תשבץ

לומר ברוך שם כבוד מלכו על העולם אמן יוחר מדאי אינו אלא טועה פי
שמאריך בו יוחר מדאי שגראא כאלו הן שחי חיבות :

ער דבר שהוא מה' מינים כגון חטה ושעורה ושבילת שועל ושיפון בחלה
מברך בא"י אמ"ה צ"מ מזנוח ולבכוף בא"י אמ"ה על המחיה ועל
הכלכלה ועל חובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחב' שהנחלת' והורשת לאבותנו
וכתת לנו לאכול מפריה ולשבוט מטיבה רחם ה' אלדינו עלינו ועל ישראל עמך
ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מקדשך ועל היכלך ועל נחלתך כי
אתה נוחן מחיה לכל בא"י על הארץ ועל המחיה :

ער פרי העץ שהוא מז' מינים בחלה מברך בא"י אמ"ה צ"פ
העץ' ולבכוף בא"י אמ"ה על העץ ועל חוב' השדה ועל ארץ חמדה טובה
ורחבה שהנחלת והורשת לאבותינו לחתה לנו לאכול מפריה ולשבוט מטובה רחם
ה' אלדינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל
מקדשך ועל מזבחך ועל היכלך ועל נחלתך ותצנה ירושלים עיר קדשך במהר'
צימינו והבאינו בה ושמחינו בחוכה כי אתה טוב ומטיב לכל בא"י על הארץ ועל
הפירות . ועל היין אומר לבכוף בא"י אמ"ה על הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל
פרי העץ ועל חובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחב' שהנחלת' והורשת
לאבותינו לחתה לנו לאכול מפריה ולשבוט בטובה רחם ה' אלדינו עלינו ועל
ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מקדש' ועל מזבחך ועל
ועל היכלך ועל נחלתך ותצנה ירושלים עיר קדשך במהרה צימינו והבאינו
בה ושמחינו בחוכה כי אתה טוב ומטיב לכל בא"י על הגפן ועל פרי
הגפן :

ער שאר פירות שאינם מז' המינים מברך בכוף בא"י אמ"ה בורא נפשות
רבות וחסרונ' לכל מה שברא להחיו' בו נפש כל חי בא"י חי העולמי' :

שכנ ובשראדא ימים און נהרות און גבעות משונים בגובה ובעומק
ורחב מששת ימי בראשית היה מברך בא"י אמ"ה
טושה מעשה בראשית וזקא לאחר ל' יום וכל ברכה שאין בה מלכות אינה
ברכה :

חסל דיני ברכות אהל דיני איסור ודיתר :

דיני שחיטה

שכר אמר רב יודא אמר שמואל כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה
אסור לאכול משחיטתו ואלו הן הלכות שחיטה :

שהייה דרסה חדרה הגרמה ועיהור

שהייה צושט צין צמעוט קמא צין צמעוט צחרא טרפה וצקנה דוקא
צמעוט צחרא אבל צמעוט קמא דקנה כשירה מידי דהוה אחזי
קנה פגום ואסיף עליו כל שהוא וגמרו שהוא כשר ואפילו צנוף לפי' רשי ושיעור
שהיה

שחיה כלי בחיטה נהמה אחרת גסה לגסה דקס לדקס עוף לעוף והחיות
מלט רפוח ולמה שחיה אכורה משום שהדס נבלע באברים אי נמי משום דנעיין
שחיטה אחת ולא שתי שחיטות :

דרסה שהחיו את הראש בנת אחת ולא הוליד ולא הביא ואם יש בכחין חוץ
לזואר כמג' זואר כשר לשחוט בו בהולכה לחוד או בהובא' לחוד אבל
אם הוליד והבי' אפי' באומל שיש לו קרבים כל שהוא כשר ולמה דרסה אכורה
משום דכתיב ושחט כמו זהב שחוט הכל לשון משיכה הולכ' והובא' :

חלדה שהחלי' הכחין בין סימן לביטן או בין עור לביטן או בין אמר מסוכך
לעור : וחלדה פסולה בין בקנה בין בושט בין במיעוט קמא בין במיעוט
נחרא ולמה חלדה אכורה משום דנעיין שחיטה מפורע' דכתיב חן שחוט מה חן
בגלוי אף שחיטה בגלוי :

הגרמה שלא שחט במקום שחיה נקיה למעלה מטבעת הגדולה נשפוי
כובע או למטה בכנפי הריאה וכן בושט למעלה עד חורבן הוהט
דהיינו חפיסת יד או למטה משיטעיר ואלו שחט שלים והגרים שלים פסולה כך
פי' רש"י זה הכלל כל הגרמות פסולות ואפי' הגרים כל שהוא ולמה הגרמה
אכורה לפי שחט שלא במקום הביטנים שחיטה מן הזואר היא שבו וושט וקנה
ודם הגפס יולאכו וכתובו וכתובו במקום שז"ב הדם ת"ח לשון שפירה אי נמי במקום
שש"ח חטיבו שזבו זואר שגי וחטא את הבית .

עיקור שנעקרו הביטנים מן פלחי או שנפסקה הגר' באמצע ברובה
פסולה : ואם מכופק מחי נעקר אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה
פסולה ואפילו סימן השחוט הוא שחוט ואפילו אם לא חפס בסימנים השחוט
בשנים או בשלשה מקדמות שחיטתו כשרה .

בריקה הסכין לריד להראות הסכין לחכם מפני כבוד החכם ולריד לבדוק
הבכין אבישראל ואסופרא ואלתלת רוחתא קודם כל שחיטה והחיטה
כדכמי' ותקטת' בזה ואכלתם אם שכו ולא בדק הסכין לאחר שחיטתו שחיטתו
כשרה . ואם דק וגמלא פגום שחיטתו פסולה ולמה שמת בעור נפגם ואם שחט
הרבה בהמות ובדק הסכין בין כל אחת ואחת והיה הסכין טוב ובאחרונה נמלא
פגום היא אכורה וכולן מותרות ואם שבר בה פגמות ואח"כ בדק וגמלא פגום
כולם מותרות .

אוגרת לא ישחוט שהיא נשתי רוחות מסוככת ברוח אחת אל ישחוט
לכתחילה אבל דיעבד כשרה וכגון שלא הביא את הפגימה נגד
קתחא או הביא ולא הוליד אם היא הפוכה כנגד ראש הסכין והיא דקיימ' ארישא
דסכינא הא לאו הכי אפי' דיעבד פסולה .

עורה ויורד לכהתלה כשר לשחוט בו ולריד לבדוק הביטנים לאחר שחיטה
ואם לא דק פסולה .

וארו דין הביטנים לריד לשחוט רוב שגי' בבהמה או בעוף ומיהו בעוף כשר
דיעבד ברוב אחד ולכתחיל' לריד לשחוט את הוורידין בעוף ומותר'
לקפור קשר על הפגימה ביום טוב ומכרך בא"י אמיה א"ק בו על השחיטה .

תשבץ

בימי הדם לריך שיחן עפר חירוז למעלה ועפר היחוח למטה או עפר
כירה דכתיב וככהו בעפר עפר לא נאמר אלא בעפר ונא יכבנו ברגל
שלא יהיו מלוח בזויות עליו ומכרך ב"אי אמ"ה א"ק בו על כהוי הדם בעפר.

הסל הלכות שהיטה אחר הלכות טריפות. הלכות בדיקה

שבה בדיקת ה' אוני כשהבסמה חלויה ברגליה התקא מימינה וחרתי
משמאלה אי חליף טריפה ואי חזיר כשירה והכי מיני
דקיימי בדרי לאוני ואי חסר אוכל אחת נימין העינויחא דורלא מלטרפח וכשרה
ואם בשמאל טריפה כדפריי. ואם חכירה העינויחא דורלא טריפה וכן אם יש לה
שחיס דהוה לה יחירחא ללא קיימא בדרי לאוני וטריפה וכפר"שי והתוכפות חזן
מדנינו אפרים ז"ל וכל מקום שהכרכא בגון חרי אוני דסר כי או אינא הס"וכ'
לדופן במ"י החוה מקום רביחה דשביך בבישר' וכולא בהן כי מנפחין ליה
לריאה וכלקא בנפיחה פשירה והיכא שהאומא כרוכה לדופן הוא לנא כמכין
אנפיחה נהכשירה כי כן כתוב בהוספ' ובספר החרומה ויש ליזהר בין
קירכא לרירא כי יש אדם לממשמשין באכזעוטיהם עד דפרקי. העינויחא
דורלא כל היכא דכרוכה טריפה ואונא בלומא יש אוסרין ויש מחירין
אמנם הר"ם ז"ל עשה כדברי המחמיר ואלו איכל לא אונא בלא מא וא"א חלון
ואם אונות דבוקות זו על זו ונראו' כחרתי ויש הפרש ביניהם אפילו כל שהוא
כשירה וחי בועי דממיני אהדדי טריפה וחדל דמחחי כחרתי אי שפכי
אהדדי בנקיבה קוז בלחת מהם כשירה: ואין מקיפין בבועי פי' ריאה דליח בה
חרתי בועי חדל נקובה וחדל לא נקובה ולא ידעין אי מקמי שח טה אינקיבה
או לאחר שקיטה אינקיבה לא אמרינן נקבה להאי
אחריתי ויחחי אי דמיין אהדדי מכני שנקבי הבועות עשויות להשנהח ושמת מ"א'
אחד היה מתחלה ועכשו נשחנה ושי שאינו בקי בהקפה יטריף בועה בשיפולי
אומא טריפה אין לה היקף בשר כלל דמיא לחתי בועי ואיכא למיחש למרתיח
העין ובושא שרתיח משני לדדים בקולשיה כשירא בבומכיה טריפה דוקא כנגד
הכמפונות דריאה וטעמא משום דתיישינן דילמא לא קיימא דאמיין בפרק אלו
טרפות (דף מז) ריאה שנימוקה וקרוכ שלפ קיים כשיר' וכו' עד והוא דקיימי
המפונות ואם כל הריאה דבוקה יחד שאין הטנח יכול להכניס ידו לבדק' זה קורן
פלומעירא וכשירה ובימן אומר לבדק טוב הוא:

מצא רבי יעקב גאון לרבינו דדוק גאון ורבינו אבדומי ג'ון וכמה חכמים
גאוים וחנאים הורו לכל ישראל שכל זמן שמת לא הטנח הריא'
ומנענעה ג' פעמים וד' פעמים ונשמטי' הכרכות מאיליהן כשירה ואין בה משום
הפק וכן מלינו בה"ג של נשיאים אבותינו הגאונים ראשי הישיבות וראשי
גלויות ז"ל:

דיני אסור והיתר

שבו ואין לשחוט חרנגולה או בהמה נסכין של גי'ס או נסכין של טבל כדאמר' סכין של גי'ס אסור להשחטם בו ור"ל הפי' שאסור להשחטם בו שום מיני חשמים עד לאחר טבילה ואם שחט נסכין של גי'ס צעי קליפה במקום שח טה :

שבו שמוט גף בעוף במקום חבורו ככחף טריפה והוא לאיעכול כיציה אבג אם נשמת ממקום אחר כשר ואם נשבר במקום אחר וילא העלם לחוץ יחודך אוחו האבר וישליכו כי הוא אבר מן החי והשאר מותר :

הג"ה

שמוט גף בעוף במקום חבורו בניף טריפה לחיישין שמא ניקבה הריאה שקורין פק"ח אבג אם נשמת במקום אחר כשירה אך האבר עלמו אסור ושמוט ייך בעוף טריפה אע"ג ללא אישכול כיציה ואם נשבר למטה מן הארכובה שקורין גי"טול כשירה רק שישליך האבר לחוץ ואם למעלה מן הארכובה טריפה ואם יש שום ריעותא למעלה סמוך לארכיב' אע"ג לאינו נשבר טריפה משום חששא לרומח הגידין וכן אם נשמת מהאי טעמא דולאי מקום לרומח הגידין מחחיל מן הגי"טול כדאיתא בפ"ק בהמה המזשה (דף עו) גבי דין ע"קומא כדפי' סס בקוטר'ים עכ"ל .

שכח מחט שנמלא בקורקבן אסר מהר"ם זל"ל וז"ל היה שום נקב בחלל הקורקבן ולא ילא המחט לחוץ אלא ש"מל' שזכב צרוח א"ו וירוחבו בדופ' בק רקבן אסור ואסר שאר אוווחו שנחט"נו עם אותה אוווח שנמלא בה המחט בקורקבן מפני שהאווח הית' חתיכה הר"ויה להחכבד ולא היה יכולה לנטל ברוב מפני שהחתיכה הר"ויה להחכבד אפילו באלף לא בטיל :

הג"ה

ומיהו החוספו' פסקו בהדיא דמחט הנמל' בחלל הקורקבן ובדקו לכד חוץ ואינו ניקב מבחוץ ולאי מוה' ואפי' נכנס המחט קלח בעובי הקורקבן ולא שנא קיפא לבר ונא שנא קיפ' לגאו רק שיהא הכל בחו' הקורקבן ולא יהיה מן המחט לחוץ ומה שמפליג תלמודא בק פא הני מלי לגבי כבד אבל לגבי קורקבן אין חילוק מהם לאימ' אוכלין ומשין לחזיבו כדמפרש' בפ"ק אלן טריפות (דף נא) גבי מחט שנמלא בעובי בית הכיבו' ומיהו יש לדקדק מאד שיהא הקורקבן שלם מבחוץ בלא נקב עכ"ל :

ופשטירא שאפיה עם פשיטלא אחרת שנעבדה מן אוחן אוווחים שנמלא המחט בקורקבן שלה כולם אסר'ם הר"ם ז"ל דסבירא ליה ריחא מילתא היא

שכח והרבה בהמות או כבשים שנשחטו ונדקו יחד ונמלאו כשרים

ואח"כ

מית

תשבץ

ואח"כ חתכום לחתיכות גדולות הראויות להסתבד ונתערבו
החתיכות ונמצא ריאה אחת טריפה ואינו יודע איזו מהן היתה כולן טריפות
מפני שכל אחת ואחת היתה חתיכה הראויה להסתבד :

שר יהודי שהביא בשר טבית גוי אכור בלא כימון אטב"ב דלית הלכהא
כוותיה דרב דבשר שנחענ' מן העין אסור הני מיני

היכא דליכא ריעותא כגון הדיא דפרק ג ד הנשה (דף ל"ה) נבירא אחי לאפאי
יומא טבא לגו אזל אוריך בנז"ז דקשא חזי לחיות דתל' טרף אבבא נפק אחו
כילי' עלמא אהא טבחא לא אעלי' רב עיניה מיניה ואעפ"כ לא אכיל רב מההיא
בשרא אבל במקום דליכא ריעותא כגון באלו מליאות (דף כג) בההוא דין דסקיל
בשרא פסק רבינו שמואל מו"ר דין דאסור שאפילו מאן דפליג עליה דרב מודה בהא
מדפ"ך והאמר רב בשר שנחעלם מן העין וכו' אלמא כולי עלמא מודו היכא
דליכא ריעותא דאסור ואפילו אם יש ליהודי טביעות עין אינו מושיל לפי שאין
אדם נאמן בטביעות עין כ' אם לורבא מרבנן ללא מני' בדבוריה כי אם בהלח
מיני במסקנא בפוריא ובאוספיזא :

הג"ה

מיהו מסקינן בפרק ג ד הנשה (דף לו) דהני מיני לענין ממזיקא אבל לענין איסורא
אין חיל קבין לורבא מרבין לאחר דקאמר החס גבי ההוא אית לך כימנא בגויה
אמר ליה לא אית לך טביעות עינא בגויה אמר ליה אין אל"ל אם כן זיל שקיל עכ"ל י
שלא) פסטידא אסור להניח לגויה לישא אותה לבדה לחנו' משום דאמר רב
(ח לין דף ל"ה) בשר שנחעלמה מן העין אסור אבל אם נתן בה כימון מותר :

הג"ה

אין הלכה כרב דקאמר תלמודא ורב היכי אכיל בישראל ולא קאמר ואנן היכי קא
אכלינן בישראל משמע דלית הלכתא כרב : עכ"ל :

שרב ושואלתם לאפית פסטידא עבהפת אי ריחא מילתא היא אפילו
דדיעבד או לכחילה דוקא : רבינו אבי העזרי מחיר דדיעבד להלכה כה'
יוחנן דאינו אוסר אלא בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות :

שרג ואין למגוג חרנגולה במים שהוחמו בכלי שלא נטבל אמנם אם מלגו
דדיעבד כשירה :

הג"ה

וכן עיקר דכלי שני אינו מבטל ואינו מבליע כלל ואינו יוש רוחים לומר דאף על גב
דאינו מבטל מכל מקום הוא מבליע ונפקא מינה שאם היה כאן כלי של איסור בן
זמנו ועירו בתוכו מים חמין דהשתא הוי כלי שני ואח"כ נחמו לחוכו חתיכה
של היתר דהחתיכה אכורה כיון שהמים חמנים דהאיסור נפלט מן הכלי ונבלע
בחתיכה : אכן פ"י ללא סנה דודאי כי היכי דכלי שני אינו מבטל כמו כן
אינו מבליע ואם תאמר אם כן למה הורגלו לרחץ ביה השחיטה במים לוננין
משום

משום דהם קודם מליגת התרנגולת כיון דאין כלי שני מצליע וי"ל דהיינו משום
 דלפעמים לוקחים מי המליגה ומחמים אותם על גבי האור להדיח בהן קערות
 ויהיה הדם אוסר הכל עכ"ל :

וגם אין להחזיר התרנגולת המליגה לאחר שהולאה לחוץ לכהחלה כי שמא כלי
 שני מכיל כדי קליפה ומפעם ראשונה לא היה כפידא משום שהיו בו עדיין הנולות
 אבל כשהחזירה למי המליגה כבר נפלו רצח מן הנולות אמנם צדיעבד אם
 החזירה במי המליגה מותר :

שדר והרנגולת : שמלגה בקערה מותרת אפילו אם היא בת יומא
 כי כני שני הוא וכלי שני אינו מבשיל :

הג"ה

ויקרא כשעירו המים בכלי בתחלה יאחר כך נחשו בו התרנגולת אבל אם נרנו
 התריגות בכלי החינה יאחר כך המים על התרנגולת אז המים רוחצין אוסרין
 החיגות כדי קי"פ עכ"ל :

שדרה דר"ם ז"ל אמר חתיכה של חלב שמלחה עם חתיכות היבשה של דג
 אם החלב דבוק לחתיכה רחח פ"מים שאותה חתיכה שדבוק בה מותרת
 ואותה שמונת אללה כסורה כגון שבאיה חתיכה שהוא דבוק יש ס' אז וזה
 אותם חתיכה שהוא דבוק בה ומכל מקום צריך נקוץ אותה ללד החלב ואותה
 שהיתה מונחת אללה שהתב דבוק בה אם היא מונחת ללד החלב כסורה : אבל אם
 לא היתה מונחת ללד התב אינו אין בה ס' מותרת כי חלב אינו מפעפע מחתיכה
 לחתיכה בלא רוטב ואם החלב אינו דבוק לשום חתיכה אותה שמונת ללד החלב
 כסורה אם אין בה ס' לנטב אבל כל שאר החתיכות מותרות והטעם לפי שהחלב
 אינו מפעפע בלא רוטב אבל אם נגע חתיכה אחת או שחיס בלא רוטב אפילו הכיר
 אוחן שנגעו בחלב ולכסוף נחערבו יחד שאינו מכיר אוהן אם יש ס' מן הכשירות
 שא נגעו בחלב יחד מאשר נגעו בחלב כולן מותרות דחד בחרי בטיל בדבר יבש
 אפילו ראויין להתכבד דכיון דלא אסירי אלא מחמת בליעה :

שדר התוספות פסקו כהאי ליטנא דמלח בכלי שני לא בשלא דרב נחמן
 קאי כוותיה דאמר מילתא צריך ביבולא כבשרא דתורא :

הג"ה

מיהו בחו"פסקו בש' ר"י כאידך לישנא דאמ' בכלי שני נמי בשלא לזשל תורה הלך
 אחר המחמיר וכן נהגו שגא לחן מלח בקערה בשבת אלא אם נחקרר היבשה עכ"ל :
שרזו ושישארם מה שמ לחן באמבטי על גבי עצם והכיר נוטף אם יש
 שום איבור באותה אמבטי אסורה אותה אמבטי להשתמש בה רוחא או
 לכנוש בה שיש דבר כבוש דקיימא לן כבוש הרי הוא כמבושל כדמשמע בפרק כ'
 הבשר (דף קיא) כלי שאינו מניקב שמלחו בו בשר אסור לאכול בו רוחת :
שדר וראה חשבין שהתיר הר"ם ז"ל או זוח שמלחו עם הכבד כי אמר דם
 משרק שריק :